

SZERKESZTŐI IRODA:

Belnagyar-utca 47-dik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

AZ „ELLENZÉK” ELŐFIZETÉSI DÍJA:

Egész évre 16 frt. Negyedévre 4 frt.
Félévre 8 frt. Egy hóra helyben 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.
Kéziratok nem adnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33. szám.

HIRDETÉSI DÍJAK:

Egy centiméternyi tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Nyilvántartási díjak:

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

Tüzes nyelvek.

Ugy esett meg a hajdankorban, hogy a Szentlélek tüzes nyelvek alakjában a keresztények átforgatott emberiség sorsának intézésére hivatott apostolok közé leszállván, meghitelték őket, s ezek szétmenvén a világon, hirdetőivé váltak Krisztus tanainak.

Ugyancsak ez isteni küldetéssel függ össze az a másik bibliai történet, hogy Krisztus, mint Megváltó az Ur templomából korbáccsal üzte ki azokat, a kik kufárok voltak az emberi jogokkal.

A bibliai történethez hasonló esetek ismétlődnek a ma élő népek történetében is azzal a különbséggel, hogy a kufárok manapság nem a templomokat keresik fel, hanem a piacokat, a boltokat, másik része meg a parlamentekben ül tanyát, s ott alkuszik rá a — népjogokra.

Ez a kufárkodás foly minden téren, sokszor és sokhelyt a legvakmerőbb cinizmussal.

Az egyik kufár alkut köt a nőerényre, a másik a férfi-becsületre, a harmadik a családi boldogságra, a negyedik a népek közszabadsági jogaira. És így tovább.

Szóval: egy óriási vásártér ma a világ, a hol az kaphat meg mindent, a ki legjobban tud alkudozni, vagy a ki legtöbbet ad az eladó portékáért.

Ezen a vásártéren üzletek közt sokszor olyan portékák felelt is, amelyek tulajdonosai nem akarnak áruba bocsátani, másfelől eladatnak olyan árucikkek, melyeket tulajdonosának nem volna szabad eltulajdonítani.

Egyik eladja a jussát készpénzért, a másik zsiros fazékért, a harmadik hivatali állásért, a negyedik vasuti kocsiszíniért, rendjelért vagy ehhez hasonló ellenértékekért.

Szóval: eladók és kufárok vásárpiazza a mai közélet.

És a ki megőrizve lelkében valamely nemesebb gondolatot és szívében valamely tisztességes indulatot, — felháborodással nézi ezt a szentelen kufárkodást a közélet minden ágazatában — azt most — a Szent-Lélek ünnepén — sovárgó szemmel tekint az Ég felé, s esd le onnan új Megváltót.

Egy új Krisztusra van szükségünk nekünk magyaroknak, a kiknek országában egyebek közt a legmesszebb menő politikai kufárkodást folytatják a népjogok felett épen azok az apostolok, a kiket pedig Krisztus azon küldetéssel bízott meg, hogy őrkdjenek a népjogok és közszabadsági érdekek felett, s munkáljanak becsületes igyekvéssel Magyarország közállapotainak megjavításán.

Magyarország most egy új megváltás küszöbén áll.

A főapostól: Szapáry Gyula gr. átalakítani akarja Magyarországi közigazgatási rendjét nem azzal a célzattal, hogy jobba tegye a közállapotokat, hanem azzal, hogy mindenhatóvá tegye a központi kormányhatalmat.

Ez a törekvés azonban egyáltalán nem egyeztethető meg a krisztusi tanítással, s Szapáry gróf nem apostoli küldetést végez, hanem a szó teljes értelmében kufárkodik. A helyett, hogy biztosítékokkal látna el a nemzet alkotmányos jogok szerinti fejlődését — minden igaz ok nélkül elalkuszsa a legbecesebb jogokat anélkül, hogy ellenértékül egyebet tudna nyújtani a hatalmi mindenhatóság sallangjainál.

Mint épen e helyen már sokszor elmondottuk: Szapáry grófnak ez a politikai kufárkodása, a nemzeti jogokkal folytatott eme cinikus alkujja a legféltlenebb merénylet mindazok között, melyek valaha a nemzeti jogintézmények ellen intézettek.

Az ilyen hatlen apostolok és

ketlen kufárokkal szemben a nemzetnek nincs más védezköze, mint a végletekig menő ellenállás és az Égtől való lekérése annak az új Megváltónak, a ki korbáccsal kezében üzte ki Magyarországot közéletének templomából: parlamentből azokat a kufárokat, akik a hűtlen apostoloknak segítő társaivá válnak a jogfosztás és a jogelalkuvás munkájában.

Szükségünk van a Szent-Lélekre, a mely tüzes nyelvek alakjában jelenik meg az apostolok között, s számon kérve tőlük sáfárkodásukat a hűtlen részt mozdítsa el az apostolkodástól, s a nemzetet mentse meg azoktól az apostoloktól, a kik csak a kufárkodás mesterségében képeztek ki magukat, s czudar módon bocsátják alkuba legféltettebb jogainkat.

Szükségünk van arra, hogy a parlament ellenzéki pártjának tagjai, mint tüzesnyelvek jelenjenek meg a kufárok által ellepett templomban, s világossítsák fel a politikai üzéseket a felől, hogy az az alku, melyet a népjogok, az alkotmányban biztosított jogintézmények felett akarnak kötni örök veszedelme jogintézményeinknek megtiprója alkotmányos szabadságunknak.

És mi a Szentlélek napján erősen bizunk abban, hogy ezek a tüzes nyelvek az alkalmas pillanatban megjelennek, s az általuk meghitelt politikai üzerek lelkében világosság árad el, mely meggyőzi őket is arról, hogy Magyarország jövő sorsának intézésére nem a politikai kufárok, hanem a népjogok védői vannak hivatva.

Túltömörség középiskolákban. Csáky Albin gróf vallás és közoktatásiügyi miniszter figyelmé nemely középiskolák túltömörsége fel fordult s mint értesültünk, már rendelkezett is a baj orvoslása céljából. Igen sok középiskolánk van ugyanis, amelyben a törvény és a tantervi utasításokban megszabott hatvan növendéknek felül vannak tanulók egy osztályban összezsúfolva, ami nemcsak közegészségi szempontból veszedelmes, hanem a tanítás sikerét is kockáztatja. Ezért intézkedett Csáky gróf, hogy több középiskolánál a tanulók fölvetelét megszorítsák, a miért is különösen vidéki szülők jó eleve iparkodjanak tájékozást szerezni az iránt, hogy az intézetben, ahova gyermekeiket beíratni akarják, találhat-e fiuk fölvetelt?

Politikai hírek.

Felsülés. Sok gondot okoz a Szapáry kabinetnek a közigazgatás államosításáról szóló törvényjavaslat keresztülvitele. Népgyűlésnek tiltakoznak ellene, a parlament forrong, s főleg a Tisza-párt békétlenkedik. Első sorban tehát ezt akarták lekényezezni. Tisza Istvánt akarták a javaslat előadói tisztével megbízni. De a bennefontesok tudtára adták a miniszterelnöknek, hogy a Tisza név nem jó hangzású az ellenzék előtt, a gyűlölt lettint nagyság fia még elkecseregettebbé tenné a vitát. Nem merték megbízni az előadói tisztével, de elhatározták, hogy becsempészik mégis az előadói székbe. Fikusan és nagy leleménységgel volt kieszelve a terv. Az volt a szándékuk, hogy olyanokat kínálják meg az előadói székekkel, a kikről biztosra vették, hogy azt el nem fogadják. Ugy számítottak, hogy ha azt a megkínáltat közül senki sem fogadja el, akkor Tisza István meghívását a kényszerrel fogadják megindokolni. Nagyszert terv volt, de hát dugába dőlt. Dárday Sándort ugyan sikerült lemondásra bírni, csak hogy Perczel Dezső, a kiről biztosra vették, hogy nem fogadja el az előadói széket — nagy rémtütemre elfogadta. A közigazgatás államosításánál ez a kormány első fiaskója: egy kegyenc az ki elbukott, s egy előadó, a kit a kormány nem kívánt magának.

Orosz kéz a Balkán-félszigeten. A „Kreuzzeitung” „Vigyázzunk az Al-Dunára” című alatt hosszú vezércikket közöl, vonatkozással azon „elszomorító” hírre, hogy az osztrák Duna-gőzhajózási társaság az alduinai közlekedés megosztása végett alkudozásokat folytat a Gagarin-féle társasággal, a melynek pedig nagy történelmi politikai missziója van.

és az orosz akció-kezdő szolgálataiban áll. A Kasztroma orosz gőzös esetének elintézése a porta kapitulációját jelenti Oroszországgal szemben. A történet megállapodás egy népjogilag biztosított elvet szeg meg, és ugy szólna egész Konstantinápolyt, valamint a Bosporus és a Dardanellák katonai biztonságát kiszolgáltatja az oroszok lojalitásának. A Kasztroma-affairenek Törökországra, valamint Közép- és Nyugat-Európára történt kedvezőtlen elintézése további lépés a keleti kérdés mihamarabbi fölvetésére, de jelzi egyúttal, mily csekély az a támasz, melyet a porta az orosz tulkapásokkal szemben való ellenállásánál a többi nagyhatalom részéről tapasztalt.

Politikai sakkhuzás.

A képviselőház pénzügyi bizottsága mai ülésének egy incidenséről, mely előreláthatólag a közigazgatási reformjavaslat képviselőházi tárgyalására is nem csekély befolyással lesz, a következőket közlik a „Rp. H.”-al:

Tárgyalás alá vevén a bizottság a közigazgatási reform folytán előálló kiadási többlet tárgyában a kormány által előterjesztett kimutatást, alig végezte el a bizottsági előadó e kimutatás tételének összehasonlítását, a megyei adminisztráció jelenlegi hasonló kiadásai, Eötvös Károly javaslatba hozta a tárgyalásnak elhalasztását addig, míg a ház közigazgatási bizottsága által a reformjavaslat tárgyában tegnap benyújtott jelentés ki lesz osztva a bizottság tagjai közt. Javaslatainak megoklására felhozta, hogy a nevezett bizottság mélyreható módosításokat tett a törvényjavaslaton s e módosítások ismerete nélkül nem ítélné ki a javaslat alaposágát a költségkének tervezete felett.

E halasztási indítványnak, a melyre senki sem volt elkészülve, ellene nyilatkozott a kormányelnök, ki bécsi útja miatt nem lehetett volna jelen a legközelebbi napokban a bizottsági tárgyaláson. Minthogy pedig a tárgyalást távollétében nem lehetett volna megtartani, az elhalasztási indítvány elfogadása az egész tárgyalásnak pünkösdtől utána való elnapolását jelentette volna.

A bizottság mérsékelt ellenzéki s kormánypárti tagjai sem tartották eléggé megokoltnak az elhalasztást. Kiemelték, hogy a közigazgatási bizottság mi változtatást sem tett a törvényjavaslat azon részén, mely a tisztviselők státuszát állapítja meg; e bizottság előadója utalt arra, hogy a tisztviselők hatáskörök tekintetében is csak az az egy lényegesebb módosítás történt, hogy némely dolgok kivételével a főispán intézkedési hatásköréből s felügyeleti s ellenőrzési hatásköre szabatosab körvonalozást nyert.

Hozzávetéket azt is hogy még akkor lenne értelme az elhalasztásnak, ha részletes költségvetés megállapítása forogna szóban, de jelenleg csak oly tájékoztató kimutatást kell a bizottságnak megírnia, melyet maga a kormány is csak hozzávetőlegesnek, véglegesen meg nem határozottnak jelentett ki.

Mindezen érvek merőben hatás nélkül maradtak az indítványozóra. Eötvös szerint a ház közigazgatási bizottság jelentését utasította a bizottsághoz s a míg e jelentés nincs kiosztva már a dekorum sem engedi meg, de elvi szempontból sincs helyén belemerülni a költségvetés tárgyalásába. A többség leszavazhatta indítványát, mely utóvégre is csak egy napi halasztást jelentene, de ennek fejében egy héttel lesz majd hosszabb tárgyalás a képviselőházban.

Megrémítve e fenyegetés által, azt javasolta a bizottság elnöke, hogy halasszák hát a tárgyalást ma délutánra, de ez ellen meg Desseffy gróf tiltakozott a délutáni löversenyre való utalással. Végre is az elnök fel akarta tenni a kérdést a halasztási indítvány fölötti szavazásra. „Ne úgy tegye fel, hogy kik pártolják az indítványt, szót közebe Eötvös ingerült, hanem hogy kik akarják tiszteltetben tartani a ház határozatát.” A bizottság két szavazat kivételével (a harmadik szélső baloldali tag, Helfi ez idő szerint Turinban van) egyhangulag elvetette a halasztási indítványt, mire Eötvös azzal a kijelentéssel, hogy jelentést fog tenni az esetről a háznak, távozott.

Pázmány Dénes, a ki elsőnek volt a költségvetés tárgyalásához szólásra feljegyezve, egy ideig tétovázott, ha vajjon beszéljen-e, vagy távozzék, végre is az utóbbira határozta el magát, nyilván hogy ezáltal a dokumentálja a párt egyetértését.

Legszébb a dologban az, hogy alig távoztak el, megjelent az ülésteremben a ház egyik tisztviselője a közigazgatási bizottsági jelentésnek időközben a nyomdából kikerült példányaival, melyeket azonnal szét is osztottak.

A jelentésből kiderült az is, hogy a ház által elfogadott bizottsági indítvány szerint nem a jelentés, hanem csak a költségvetési kimutatás utasított pénzügyi szempontból való megírásának czéljából a pénzügyi bizottsághoz.

„Ma futtatás lesz.”

A képviselőház pénzügyi bizottsága most a közigazgatási törvényjavaslatot tárgyalja.

Eötvös indítványt tett, hogy halasztás-e egy pont tárgyalása csütörtök délutánra. Ez ellen gr. Desseffy Aurél képviselő felszólalt azzal érvelve, hogy „ma futtatás lesz”, s így akkor nem tárgyalhatunk.

Ez eset kapcsán írja az „Egyetértés” ma a következő érdekes vezércikket:

Egy fontos törvényjavaslatot kellett volna ma tárgyalni a parlament pénzügyi bizottságának. Oly fontosat, melyhez hasonló 1868 óta alig fordult meg a törvényhozás előtt. Ez volt az államosítási javaslat s erre nézve a közigazgatási bizottság jelentése.

A parlament világos utasítása az volt, hogy e jelentést kell tárgyalni.

De a jelentés nem volt készen s a bizottság tagjai ezt nem ismerték.

Eötvös függetlenségi képviselő azt indítványozta: halassza el a bizottság a tárgyalást délutánra, a mikor már a jelentés kikerült a nyomdából.

Gróf Desseffy Aurél mérsékelt ellenzéki képviselő ellenveté, hogy ez nem lehet, hiszen „ma futtatás lesz.”

Es ezen ellenvetésre Szent István bírodalmának miniszterelnöke s a parlament képviselőháza legtekintélyesebb bizottsága elhatározta, hogy délután tárgyalni semmiképpen nem lehet.

Mert „ma futtatás lesz.”

Arról van szó, hogy a vármegyéket agyonfűssük. Hogy a szabadválasztás ezer éves jogát megsemmisítsük. Hogy egy új irtózatot hivatalnoksereget a magyar társadalom nyakára ültessünk. Hogy a korona hatalma növekedjék, a nemzetnek joga megcsorbítottassék. Hogy néhány milliárd forint költségvetés szavazzunk meg nem egy évre, hanem minden esztendőre. Tehát óriási kérdések. Egyenként is, összesen is megérdemlik a legkomolyabb figyelmet, a legaggodalmasabb és behatóbb tárgyalást. S a tárgyalást nem hebeburgán végezni kell, hanem délután is folytatni kellene. Csak egy napnak délutánján.

De ez nem lehet, mert „ma futtatás lesz.”

A mit a pusztaszeri ösgyűlésen megállapítottak, a mit az arany bullába beiktattak, a mi el nem vesztett Mohácsnál sem, Világosnál sem s a mihez mindig ragaszkodott a magyar nemzet, hogy törvényeinek ne csak meghozásában, hanem végrehajtásában is választott tisztviselői önkormányzati hatóságai által döntő befolyása legyen: arról van szó, hogy e jogát elejtse-e, arról lemondjon-e, ennek helyébe mit tegyen, mit szerezzen? E fölött kellene az ország törvényhozóinak, a nép választottainak komolyan, kimerítőleg tanácskozni.

Nem lehet, mert „ma futtatás lesz.”

S ne gondolja senki, hogy az a képviselő, ki e szót kiejti, talán a léha törvényhozók közé tartozik. Gróf Desseffy Aurél egyike a legkomolyabb, leglelkiesmeretesebb és legrokonszenvesebb férfiaknak, kik csak a magyar közélet élén állanak. Főuraink s általában törvényhozóink közt sincs egyetlen egy sem, ki a köztügyek iránti komoly érdeklődéssel a köztisztvisletet jobban kivirta volna, mint ő. Nem az ő jelszava az, mi ajkán kiropog, hanem azon koré és nemzedék törvényhozóinak többsége mekkora súlyt fektet az ország legnagyobb kérdéseire, mutatja az, hogy a futtatással szemben a legnagyobb kérdések legnagyobbikát is háttérbe engedi szorolni.

A futtatásról nem vagyunk oly kicsinylő véleményekkel, mint 50 év előtt a Daguerretyip szellemes írója volt, ki erre a kérdésre: mi a futtatás, így felelt:

A futtatás — futtatás.

Mi tudjuk azt, hogy bár ledér felfogás melléktüzelme rendszeresen felhasználják a futtatást; mindamellett ez ez intézmény hazai létezésének előmozdítására s a nemzet közérték emelésére hatalmas befolyást s hogy maguk a futtatási jelenetek is a nemesebb mulatságok s férfias szórakozások közé tartoznak. De hogy az államosítás óriási tervének azért ne lehessen kellő figyelmet szentelni s a parlament pénzügyi bizottság azért mulassza el legnagyobb kötelességét egyikét, mert különben a futtatásról maradna el: ez mégis szomorúan jellemzi parlamenti viszonyainkat s kivált a parlamenti többség felfogásának lazaságát.

A pénzügyi bizottság ma egyébként is furcsa dolgot produkált azzal, hogy a képviselőház határozatának egyenes megszegésével a nélkül végezte tárgyalásait, hogy a hozzá tárgyalás végett utasított jelentést és javaslatot csak látta volna is. S valóban helyeselnünk kell azon ellenzéki férfiak eljárását, kik ily tárgyalásban részt venni nem akartak, hanem e helyett erről a parlament elnökének tesznek jelentést.

Hogy a többség a parlamentben is leszavazza őket: ez meglehet. De a kötelesség azért kötelesség marad s annak teljesítése mindig tiszteletre méltó.

Általában sajtóságság előjelek közt indul meg az államosítási javaslat tárgyalása.

A miniszterelnök megtagadja legfontosabb ígérteit.

A mérsékelt ellenzék elemeire bomlik s mivel sem törődvé többé, hanyatt-homlok nyargal be ellenézni a többség hideg kebelébe.

A kabinet lázas sietségre sürgeti a pénzügyi bizottságot, hogy ez ne is napok, ne is órák, hanem percek alatt készítse meg véleményét az államosítás által okozott új nagy költségek tárgyában.

Mintha csak az államosítási gyepon löfuttatást akarna végeztetni a parlamenttel.

Grünwald Béláról.

A „M. H.” párisi levelezőjének Grünwald Béla gyászos halála után az a törekvés volt, hogy kiphatolja, a boldogtalan ember mit művelt végzetes tette előtt és megtudta, hogy Grünwald álnévek alatt lakott a fogadóknak. Így a Hôtel de Hongrie-ban Gerard név alatt tartózkodott, a Grand Hôtel-ben pedig mint Mister Walten volt bejegyezve az idegenek lajstromába. Ime tehát nem szenvedhet már kétséget, hogy az a Gérard, a ki Apponyi Albert grófnak megátaviratozta, hogy Grünwald Béla hosszasan szenvedés után meghalt, csakugyan maga Grünwald volt. Április hónapjában a „M. H.” levelezője találkozott Grünwaldal a Café de la Paix-ben. Grünwald, a ki egy berlini lapot olvasott, nagyon rossz színben volt és halkan, alig érthetően beszélt. Arra a kérdésre, hogy mikor utazik haza Magyarországra azt felelte:

— Ha május hó meleg napokkal köszönt be, mitnének vetem alá magamat s ha azt szerencsésen kiállom, elmegyek valahová Délfranciaországba. Haza csak akkor mennek, ha részt vehetnek a közigazgatási vitában. Pedig még sokára lesz, talán soha, hogy ismét beszédet mondhassek!

Aztán mosolygva tévé hozzá:

Tudja, ha ambiciózus politikusból nem lesz miniszter, az megjárja, de ha a nyelvet nem használhatja, ez már nagy baj!

Mikor Grünwald holtestét Courbevoie-ből bevitték Párisba, a halottat a Morgue ugnyvezet vastermében kerekén járó vas-ravatalon helyezték el. E terem köz-padlózatán kis folyócsák futnak végig. A két hatalmas kapu mely jobbról balról nyitva van, egy fedetlen folyósóra vezet, melynek fa palánkjára függagattak a halottak ruháit. Grünwald ruháit ott fektették a vasterem egy főlúzó gépen több gyulatlant koporsó közt.

Fölismerése után a halottat külön kamarába vitték a hova csak a nagy-követség engedelmével lehetett belépni. A magyar kolónia tagjai közül sokan, köztük Munkácsi Mihály is megnézték a halottat. Koroknyay Ottó festőművész hazánkfa vázlatot vett föl és képet fest a Morgue ravatalán fekvő Grünwaldról, a kinég halálában is egy szenvedő ember arc kifejezését mutatva.

A temetés pénteken megy végbe, a Père-Lachaise temetőben. Grünwald nagy-

bátyja, Majovszky Vilmos csütörtökön érkezett meg Párisba, vele együtt érkezett oda Linder György orsz. képviselő is. A párisi rendőrség még eddig nem tudta kideríteni, vajon Grünwaldnak vannak-e valahol értéktárgyai. A „Cocarde” egy munkatársa értesítette Hoyos gróf nagykövetet, hogy ő a legutóbbi napokban látta Grünwaldot.

Korányi tanár, a ki közel baráti viszonyban állott Grünwald Bélával, az esetről úgy nyilatkozott, hogy e fényesen indult élet-pályának ez az aszomoru befejezése előrelátható volt. Korányi tanár ugyanis már kilenc-tíz év előtt konstata, hogy Grünwald Bélának komoly baj fészkel az agyában, mely az ő izgatott életmódja, túlfeszített tevékenysége, nagyfokú ingerlékenysége és buskomorságra hajló természete mellett életuntságra kell, hogy vezessen.

Korányi tanár ezért azt ajánlotta Grünwaldnak, hogy hagyja félbe politikai és irodalmi működését, mely teljesen aláes egész szervezetét és meneküljön Olaszországba, eljén a szórakozásnak és tartózkodjék minden komoly munkától. Grünwald szót is fogadott, de az ambíció nagyobb volt benne az észlelyességnél és ő csakhamar visszazökkent régi életmódjába, mely tönkre tette idegrendszerét.

Párisból távirják tegnapi kelettel: Linder György orsz. képviselő és Majovszky törvénykezési elnök megérkezésük után mindenkéltől a Morgueba mentek, ahol akkor Grünwald holtteste még ott volt.

A látvány, mely a látogatók elé tárult, megrázó volt: A hulla feloszlása már nagyon előrehaladt. A halott látása megrendítő benyomást tett a távolból eljött barátaira. Valamennyi jelen volt sirt. A temetés ma déli megy végbe és a halottas menet a Notre-Dame templomtól indul. A temetésen az egész magyar kolónia testületileg vesz részt és Türr tábornok tart a sirnál beszédet. A temetésről az „Entreprise” gondoskodik.

A magyar-osztrák nagykövetség késznek nyilatkozott a temetés költségeit viselni, de ez ajánlatot az elhunyt rokonai nem fogadták el. A párisi magyarok tömegesen fejezték ki részvétüket Majovszkynak. Türr tábornok, valamint Fackh Károly képviselő, a kik most véletlenül Párisban tartózkodnak, szintén kifejezték részvétüket Majovszky előtt.

Grünwald utolsó napjaira vonatkozólag annyi bizonyos, hogy Grünwald Mentonéből megszökés után Párisba, a hol nem vett szállodában lakást, hanem megérkezése után azonnal felkereste a Szajna-part azt az elhagyatott helyét, hol az öngyilkosságot elkövette.

Beszélik, hogy Grünwald tettének indokait egy rokonához intézett levelében kimerítő részletességgel elmondja. E levélben írta meg, hogy a Terminus-szállodában lakik, pedig e szálloda tulajdonosa határozottan tudja, hogy Grünwald mult évi november óta nem fordult meg ott.

E levelet Grünwald több nappal halála előtt írta, mert a rendőri kutatásból kiténik, hogy az elhunyt közvetlen halála előtt csak azt a táviratot adta fel, melyet gróf Apponyihoz „Gerard” névalírással írt.

Torda-Aranyosvármegye az államosítás ellen.

Mélyen tisztelt képviselőház!

A mint tudomásunkra jött, hogy belügyminiszter ur ő nagyméltósága „a közigazgatás és az önkormányzat rendezése a vármegyékben” című törvényjavaslatát a mélyen tisztelt képviselőház asztalára letette, vármegyei közönsége legnagyobb örömmel fogadta; a mely még inkább fokozódott azáltal, hogy a benyújtott törvényjavaslatok elbírálásánál a szokásos eljárás mellőzésevel a benyújtott törvényjavaslat egyenesen a közigazgatási bizottságnak lett kiadva.

Már ezen eljárás mint egy jelzől szolgált arra, hogy a mélyen tisztelt képviselőház többsége a benyújtott törvényjavaslatot megelőző törvényé akarja, kívánja emelni.

S miért e rohamos sietés? Egy ezredéves mult minden viszonyait kereszttől élte, s annak legfőbbnyire zivataros napjaiban jónak, erősnek bizonyult ősi alapvető törvény hogy és miért jutott azon aszomoru sorsra, hogy anélkül, hogy annak fentartása, módosítása vagy épen egész lényegében, alapszabály megváltoztatása felől a nemzet megkérdezett: a jelen országgyűlés többsége hivatottnak érzi magát annak teljes megváltoztatására.

Ez eljárást — engedje meg a mélyen tisztelt képviselőház, habár a köteles tisztelet hangján, de szívünk és teljes meggyőződésünkön szabadon és nyíltan kimondjuk — helyesnek semmiképpen sem tarthatjuk.

Mert: midőn a jelen országgyűlésre az ország képviselőit megválasztotta, a többséget alkotó párt képviselői, mint jelölték, programbeszédekben a most czélba vett változtatásról vagy érthetetlen homályosságban vagy épen nem is szólottak. S ha a képviselő jelölt urak jelöltetésükkor ezen most már benyújtott törvényjavaslat lényegéről szólottak volna, kérjék: a választó közönség hozzájárult volna-e megváltoztatásukhoz? Erre ismerve a nemzet érzületét — határozottan állíthatjuk, hogy: nem!

Mélyen tisztelt képviselőház!

Törvényhatósági bizottságunk 1889. év november hó 28-án tartott őszi rendes közgyűléséből 188. K. B. 10296 sz. az az országgyűlés képviselőházához intézett felirásában már egy alkalommal kifejezést adott azon erős óhajának, hogy a vármegyei önkormányzat és az azzal elválaszthatatlan kapcsolatban álló szabad tisztválasztás rendszernek híve; hogy a választási rendszerben megvan annak ama nagybecsű közszabadsági és önkormányzati garanciák, melyeket semmiféle más rendszer nem pótolhat; hogy a szabadválasztási rendszer fel tud emelkedni a hamisítatlan közérdek megtisztult magaslataira — és nem tudjuk belátni, hogy az állami közigazgatás a közszabadságot és államfeladatokat jobban fogja megoldani, mint az önkormányzati közigazgatás.....

Igy szólottunk akkor, és ezért emeljük fel ismétlen kért szavunkat!...

Közel az idő, midőn a magyar állam ezredéves fennállását ünnepelni fogja; s ez ezredéves története a vármegyei önkormányzati rendszerbe fektette és növelte gyökereit. Az erőhatalom többször, nagyon — ennyon sokszor megkísérelte a magyar alkotmány terebélyes fájának kidöntését, levágását; de a zsarnokság fejseje által okozott vágások beheggedtek, a már már sárguló levelek ismét kiültek, kiszáradtak; mert e fának gyökereit minden egyes vármegye a haszonszeret meglevél, s a bu és a gyász idejében forró könnyeivel öntözte, táplálta, s ahál merítette életéről, a mely egy ezredéves minden zivatarjaival szemben a mai napig rendületlenül fennállott és fennáll. Az alkotmány ezen terebélyes fája ma is, mint régen, enyhet, megnyugvást ad Szent-István bírodalma népei és nemzetének...

— Jó van — mondja Dorka bágyadtan. Ami engemet illet, nem fogsz több ellenmondást hallani tőlem; csak azt mondom még — nem hiszem, hogy sok olyan asszony volna ki a férfinak azt mondaná: — „Hátarozz te magad — végy feleségtől vagy hagyj el; kérek igazítsd el így vagy amúgy; mert én meg vagyok róla győződve, hogy mind akettönkre nézve úgy lesz legjobb, a hogy te akarod.”

— Jó reggelt! — mondja Bryán hevesen. — Jó reggelt! — Oh kérlek, hagyj magamra! — Engedj annyi időt, hogy az ajtóhoz érjek — viszonzá Bryán még sokkal hevesebben.

De mielőtt az ajtóhoz ért volna ismét habozik. Dorka nem nézett fel. — Szép fehér kezei a Bryán gyűrűjével az egyik ujján bágyadtan nyugszik az ölében; arczát elfordította kedvességétől, fejét mélyen lehajította, az egész lényre oly alázatos és nőies.

Bryán habozik, nem tudja, hogy szerelmének engedjen-e, vagy férfiúi méltóságát tartsa fel. De a férfiúi méltóság érzete győz, becsapja az ajtót és elment.

XXIX.
A Ffolliotné találkozása Dikkel és Gloryal megtörtént. Ffolliotné még csak nem is sirt; az érzékenykedésnek híre hamva sem volt. — Úgy látszott, hogy a londoni esemény javára szolgált Diknek. — Glory nyugodt, csendes, önértékes és vidám. Ha valami olyast mond, ami a nem illik társadalmi kredóval kissé ellentétbe jön, Ffolliotnének alig van ideje megbotránkozni rajta — mert Dik rögtön és mindig kiigazítja kedvesének a nyelvihibáját.

Mélyen tisztelt képviselőház! Ami hitünk és meggyőződésünk az, hogy a megyei szervezetben volt és van letéve a nemzet őseréje, s mint Antheusnak az anyaföld, ugye-nemzetnek erejét a vármegye erősítette, tartotta fenn a hosszú küzdelemben.

Beismerjük és tudjuk, hogy vannak hiányai közigazgatási szervezetünknek, s készségesen csoportosulunk azon zászló alá, mely ezen hiányok elenyésztesítését tűzte maga elébe; de azért, mert egy élő fa egyik ága elszáradt — nem kell, nem szükséges kivágni a gyümölcsfát még életerős fát...

Annál fogva tisztelettel kérjük a mélyen tisztelt képviselőházat méltóztatassék „a közigazgatás és az önkormányzat rendezése a vármegyékben” című törvényjavaslatot a legközelebbi választandó országgyűlés képviselői határozatának fenntartani; hogy a nemzet nagy többsége választandó képviselői által ezen fontos kérdésben nyilatkozhassék.

S ekkor döntsön e nagy kérdés felett a többség, — s habár ekkor is csak nagy fájdalommal a többség akarata belyugszunk bele nyugodniunk kell: e vármegye, mint Máriaus Carthágó romjai felett könnyes szemekkel mondjuk el a haza volt nagy bölcsé Deák Ferencnek szavait: „a mit a hatalom, erőszak elvett, idő és körülmények által visszaszerezhet; de a miről a nemzet önként maga mondott le — azt jogosan vissza nem követelheti.”

Levél.

Déva, 1891 május 12.

Meghatóan szép isteni tisztelet folyt le városunkban áldozó csütörtökön, a ref. templomban. A különböző iskolák összes ev. ref. vallású fiú- és leányövéndékei, mintegy 120-an állottak körül az ur asztalát s énekeltek ott összhangzóan, áhitattal, orgonakísérettel. Hasonlóan megható isteni tisztelet készült a pünköszt ünnepre alkalmából. Az ünnep mindkét napján az áll. tanítóképezde ének- és zenekara fog előadni több egyházi éneket, tehát másodnapon is, amikor t. i. a helybeli és vidéki unitáriusok tartanak isteni tiszteletet Péterfi Dénes kolozsári unit. theologiai tanár vezetésével.

A ref. egyház minden ilyen alkalommal készséggel engedi át teplotát az unit. hívek számára. Az áll. tan. kép. ének- és zenekara, nemkülönben a leányiskola dalkara nagyobb ünnepek alkalmával felváltva énekelnek, hol a helybeli róm. kath., hol a ref. templomban, vallásfelekezeti különbség nélkül, a szülői igazi gyönyörűségére, s a maguk lelki épülésére.

Még a március 15-iki ünnepet is hol egyik, hol a másik templomban ültük meg. Az a szép egyetértés, az az igazi vallási türelmesség valóban jótékony befolyással van városunk lakosságára; tüdői kuforrása sok nemes közdolognak. És mi csak elismeréssel adozunk városunk két intelligens lelkészének: Imhoff M. r. kath. zarádofnök s Szócs S. ref. lelkésznek, akik magasosn hivatásukat igazi keresztényi érzelmeben fogván föl, megromlatlanul hirdetik közöttünk Jézus-Krisztus evangéliumát s így a türelmességet is. Ezt a főemelő példát követhetnek (no de nem nevezem meg a közeget!)... itt a tözsomcsédunkban is, ahol, amint fájdalommal hallottuk, „történetek történetek” a keresztényi türelmesség rovására meg a kicsinyek között is.

Kellemes multságoknak sem vagyunk híjával. E hó 9-én tartotta meg a főreáliskolai zenekar első hangversenyét. Hogy ez a zenekar létrejött, s hogy ez az említett estén olyan eredményt produkált, amilyent egyáltalán senki sem várt, az kétségen kívül első sorban Hoós J. képezdei zenetanárnak köszönhető, de másfelől tanúbizonysága a realisk. ifjúság jóra valósságának is.

Glory, édes boldogságok, ne mond azt! — És Glory soha sem éri magát sértve általa; ő okos leány, s az ilyen csekélységekben örömmel enged Diknek.

A villás reggellinn az étvágyuk egész-séges. Fenhargon beszél meg a terveiket, és oly nyíltsággal, ami Ffolliotnének nagyon mulattja; még Bryánt is megnevetetik egy-párszor.

— Jó — mondá Dik, végre feállva — én szívrozni akarok; s hallod Glory, miután a mamokát Bryánnal együtt a szalomba vissza vittük, te és én elmegyünk a megnéz-zük, hogy a kotagoddal mi történt, s a verenda alatt megújítjuk a fogadásainkat; — és a rettenetes újságot Bryán a mi távollétünk alatt mondja meg.

— Miféle rettenetes újságot? — kérdi Ffolliotné aggályosan nézve egyik fiáról a másikra.

De Bryán nem mosolyog. — Tudommal nincs semmiféle rettenetes újság — mondja nyugodtan. Azonban igaz édesem, hogy van valami mondani való ami meg fogja lepni; és Dik azt gondolja, hogy anyámat az bosszantani fogja. De én nem hiszem.

— Majd meghallgatom ha ezek a gyermekek elmentek.

Sajnálom, hogy ismét vitetnem kell magamat. A hátam bámulatosan jól van és erős, de a bokám egy kis rándulást kapott; azonban már az is szinte meggyógyult.

— Anyóka! engedje, hogy én segísek: — kiáltja Dik készséggel. — Hiszen tudja, hogy már hetek óta nem segitettem! — Ugy van édesem. Oh, — Dik, vigyázz!

Ffolliotné nem tudja a Dik felajánlott segítségét visszautasítani, de retteg és sziszeg midőn az hozzá ér.

Téglás igazgató pedig, ki évek óta küzd az ének-zenetanítás állandósítása miatt a realiskolában, megelégedhetik fáradozásainak ily gyors és jelentékeny eredményével. A koncertnek nem volt nagy publikuma, de azért a jövedelem meghaladta a 100 frtot.

Az ev. ref. egyházközség pünköszt első napján majalist rendez a „templomkerítési alap” javára. Mint első tavaszi táncmulatság, igen kellemes és sikerültnek ígérkezik. Nő, de legyünk is ott mindnyájan, hogy mielőbb felépíthessük piacunk egyik díszét, a templomkerítést. Inkább bele nyugszunk aztán még abba is, ha valaki azt találná is állítani, hogy „hiszen” már ezelőtt 15 évvel tétetett le a fundamentuma.”

A kedves Dombay színészpár összességű szép előadásokkal mulattatja közönségünket a Vigadóban. Nagyobb pártolást érdemelnek. Ha igaz lesz, pünköszt másodnapján algyógyi műkedvelők közreműködésével fognak előadni két szindarabot. Erre már biztosan ígérhetünk nagy publikumot.

Időjárásunk változó, hol igen meleg, hol igen hideg és szeles. Vártuk a nagyon szükségessé vált esőt, de elviszik a szelek.

A ma lefolyt országos vásár nagyon lanya volt. Árnylag gyenge a „kínálat” de talán még gyengébb a „verő.” Kevés a pénz, kevés!

Tanügy.

Értesítés.

I.

A székely-kereszturi m. kir. állami tanítóképző intézetben a népiskolai tanítóképesítő vizsgálatok f. év június hó 20 és 25 között napjain fognak megtartatni. A vizsgálatra jelentkezők szabályszerűen felszerelt s alulírtokhoz címzett folyamodásukat azon kir. tanfelügyelő útján, kinek tankerületében működnek, jelen év június 6-ig, hozzáam küldjék be.

A nagymélt. vallás- és közokt. ügyi m. kir. miniszt. riumnak 1888 évi 31,191 sz. a kelt rendelete alapján, az intézetünkben végzett ifjak 10 frt. s az idegenek 20 frt. vizsgálati díjat fizetnek; a pótvizsgálat díja minden egyes tantárgyért 5 frt; ezen kívül az oklevél díja 1 frt, s az oklevél bélyegdíja szintén 1 frt. E díjak a vizsgálat megkezdése előtt, alulírtokhoz befizetendők.

Székely-Keresztur. 1891. május 8.
BORBÉLY SAMUEL
igazgatótanár.

II.

Magyar nyelvű tanítóképesítő vizsgálat fog tartatni a székely-kereszturi m. kir. állami tanítóképző intézetben f. év június hó 25. és 26 napjain, azon német- és románajku tanítók számára, kik iskoláikban a magyar nyelvnek tanítására, az 1879 évi 18. törv. czikk értelmében oklevelet kötelesek szerezni. E vizsgálatra csak az 1882. év előtt népiskolai oklevelet szerzett és hivatalban levő tanítók jelentkezhetnek.

Vizsgálatot tenni szándékozik felhívni, hogy keresztlevéllel, tanítói oklevéllel és szolgálati bizonyítvánnyal felszerelt s kel-lően bélyegzett folyamodásukat, saját kir. tanfelügyelőjök útján, június hó 10-ig juttassák el Udvarhelymegye kir. tanfelügyelőségéhez, Székely-Udvarhelyre.

Székely-Keresztur, 1891. május 12.
BORBÉLY SAMUEL
igazgatótanár.

III.

Tanítóképesítő vizsgálatok. A dévai állami tanítóképezdeben a f. évi tanítóképesítő vizsgálatok június hó 24 és 25 között napjain tartatnak meg.

Azok, kik az idvonatkozó miniszt. sz. bályrendelet értelmében e vizsgálatokra jelentkezni jogosítva vannak, folyamodványai-t saját tanfelügyelőjükhöz nyújtassák be.

Folyamodványukhoz tartoznak odacsalolni: a) keresztlevélüket, b) tanulmányiáról, c) eddigi folytatott pályájukról, d) erkölcsi magaviseletéről, e) testi épségükről szóló (orvosi) bizonyítványt. A folyamodványok legkevesebb két héttel a vizsgálatokat megelőzőleg benyújtandók. Ministeri rendelet értelmében azok, kik a képezdei tanfolyamot dévai áll. tanítóképezdeben végezték, 10 frt. idegenek 20 frt. kötelesek vizsgálati fejéjük a vizsgálatokat megelőzőleg az igazgatóhoz befizetni. Pótvizsgálatnál minden egyes tantárgyért 5 frt. fizetendő. A tanítói oklevél díja bélyegen kívül 1 frt.

Az igazgatótanács megbízásából.

Déván, 1891 május hó 10-én.

HETVEY GÁBOR.

áll. tanítóképezdei igazgató

Az 1848 — 49 ereklje-muzeum.

A muzeum igazgatósága az „Ellenzék” szerkesztőségében tegnap délután gyűlést tartott, melyen az igazgatósági tagok mind részt vettek.

Az igazgatóság örömmel konstata, hogy a muzeum berendezésére az ereklék szép számmal érkeznek be. A beérkezett tárgyak két törzskönyvbe a beküldők neveivel és a tárgyak megjelölésével nyilvántartásban vezetettek.

Bizottság lett kiküldve arra, hogy személyes befolyással a muzeum részére a Mátyás király születési házának megnyerése iránt haladéktalanul tegyen lépéseket.

Kimondatott, hogy a kolozsári asztalos társaság egy pár szekrény díjmentes kiállítására felfog kéretni.

A muzeuma vonatkozólag, az adományokat és a berendezési tervet illetőleg, egy pontosított tájékoztató fog kidolgoztatni, mely köriratok alakjában a szabadságharcz még élő s jelentékenyebb szerepet viselt fésfiainak meg fog küldetni.

A közönség tájékoztatására hozatik az is, hogy a muzeum igazgatósága letét képen ideiglenes időre is elfogad erekléket, melyet egy bizonyos idő múlva a tulajdonosnak, a ki esetleg nem szivesen válnék meg végleg kedvező tárgytól, rendelkezésére bocsát.

— n.

MINDENFÉLE.

Kolozsavart, május 16.

— Lapunk jövő száma a közbeeső ünnep miatt kedden (május 19-ikén) jelenik meg.

— Pünköszt ünnepét üli holnap a keresztény egyház. A főtéri r. k. templomban a vasárnap és hétfői napokon ünnepélyes isten tisztelet tartatik szent beszédekkel. A ref. luth. és unitárius egyházakban hasonló képen isteni tiszteletek lesznek szentbeszédekkel és urvacora osztással. A református egyházakban a fiú és leány övéndékek konfirmálási ünnepélye is most van.

— Birói jelölés. A kolozsári kir. törvényszéknél Horváth Kálmán és Nesztor Jánosnak kir. táblai birókká történt kinevezése következtében megürlt két birói álló-

Azon kezdem hogy nagyon szerelmes vagyok.

A Ffolliotné arca rögtön elborul. Édes fiam ez nem újság előttem. Tudtam, és azt reményltem, hogy talán idővel.

Engedje hogy folytassam. Erre a leányra miután nem királyi vérből valón lehet, hogy a királyné ellenvetést tenne mint menyé ellen, de nem hiszem hogy ő rajta kívül más lady azt tehetné. Minden megkívánható tulajdonság meg van benne.

Édes fiam hát ez újság.

Ez a leány a kit én szeretek nagyon jó és nagyon szép. Ó lady és magas műveltség-gel bír.

Sőt több — ő egy értelmes leány és van szíve olyan szíve — mint az anyámé, és érdekelné fogja anyámat ha meghalja, hogy ő gazdag nagyon gazdag.

Édes Bryánom — mondja az anyja az egyik könyökére felemelkedve, hogy a fiát jobban szemügyre vehesse — beszéléd már vele? — Tndja hogy szereted? És szeret téged? — Ugy örülök — oly kimondhatatlanul örülök!

— Beszéltem — És reményltem, hogy szeret: de drágám, maga nem örül egy cseppet sem — mert jelenleg még a nevét is gyűlöli az én kedvesemnek.

— Bryán kiáltja az anyja ülő helyzet-be küzdve magát — én csak egy leánynak a nevét gyűlölöm az egész világban.

— Az volna — de nem, oh, nem — az nem lehet! — Kegyetlenség volna igazi kegyetlenség! Ugy e nem az a leány?

— De az a leány! — mondja Bryán mosolyogva.

— Holt Mari?

— Igen, Holt Mari!

AZ „ELLENZÉK TÁRCZAJA”.

1891. Május 16

Az a leány.

Angolból fordította: Ámica.

XXVIII.

(Folytatás.)

(73)

— Szent ég, hát még csak „Bryán” sem vagyok többé?

— Bocsánat — „Bryán” gondoltam.

Dorka egy karosszékre dől, mint ha nem volna többé ereje állani. Aztán fájdalommal néz.

Hirtelen eszébe jut, hogy Sir Bryán eddig inkább csendes vért, nyugodt természetű embernek gondolták. — De szerelme nem volt csendes; eleitől kezdve végig viharos volt. A leány csupa idegességből nevet, de Bryán annyira sűrűre érzi magát, hogy kész rögtön elmenni.

Dorka kezét nyújt a nélkül, hogy felállana; oly kimerült szegény és majdnem haragos.

— Remélem, hogy anyádnak semmit sem fogsz a mi vitatkozásunkról szólni? — kérdi Dorka.

— Egy szót sem szólok erről a dologról. Ugy látszik, hogy nem igen magas véleményed van rólam!

— A te véleményed sem magasabb rólam. — Én arra kérlek, hogy légy a feleségem, amiből te megtagadod bizalmadat tőlem. Mit jelent az?

— Te az anyád szobaleányát kérted meg feleségtől. — És nekem úgy tetszik, hogy ez nem volt loyális tett az anyáddal szembe.

— Mit akarsz velem? Azt akarod, hogy megbolonduljak? — Szolgáló vagy királyné.

Kolozsvár, 1891.

tünne lennék zárva, a melyet az ó-kor egyik zsarnoka készítettett, melynek 8 ablakából mindennap eltűnt egy és falai összefüggő szorultak; úgy, hogy csak egy ablak maradt meg, hogy feltűntesse a szoba elszűkülését, melyben többé nem volt képmás állani sem a rab. — Végre csak feküdni lehetett benne mig nem a börtön négy fala koporsó fedélként zárodott össze felette.

Közül voltam az örüléshez. Ágyamba rogytam. Úgy tetszett, mintha a levegő kifogyott volna sötét börtönömből. Kábultan aludtam el, de alvásom is üdített helyettes csak újabb kínokat készített számomra.

Az elvadult képzelődés rémnyomása alatt úgy tetszett, mintha hóhérek vasfogakkal tépték volna szét elkínzott testemet és eltépett tagjaim elkülönözve is tovább élnek; mintha minden izem más-más kikeresett kinzás venné hóhéri kezei közé... Iszonyu volt szenvedésem: és az fájt legjobban, hogy nem tudtam meghalni, mintha pokoli kínomat a végzet meg akarta volna örökíteni. Kinverejtélként ébredtem föl ez iszonyu álomból. Egy ideig még az ébredés alatt is fájdalmat éreztem elkínzott tagjaimban.

Egy végerőlködéssel leráztam magamról a sötét kétségbeesést, s valamennyire nyugodtabb módokról kezdtem gondolkodni. Miként távozhatam el magamtól az öröngés rémeit, melyek vázkarjaikkal megfojtással fenyegettek.

A mint szétnéztem szűk börtönömben, mintegy a gondviselést hívva segítségül, egy krétadarabot vettem észre az asztalom alatt. Valószínűleg a börtönőr ejtette el mikor reggelimet behozta.

Mintha egy jótékony szelleműsugár világította volna meg börtönömet és sötét kedélyemet: tervem abban a perczen készen volt.

— Irni dolgozni fogok — susogám magamban — kedélyem szórakoztatására. — A terv rögtön testté lőn. A fenyőfa-asztal lett pergamenem.

Minden nap egy-két jó barátom emlékkönyvébe készítettem verset, miután megírtam tüsszent betanultam s aztán letöröltem, hogy a börtön vagy auditor észre ne vegyék és íróeszközömtől meg ne fosztassam.

Mikor krétám elfogyott nagy, jutalom ígérete mellett sikerült magamat ezzel az íróeszközzel ellátni.

De idő múltán azt vettem észre, hogy kedélyem ismét sötétülni kezd s hogy már nem szokatkoztam ez a neme a költészethez.

Másodszor egy drámát írtam. Ez is hamar elkészült. Ezután egy regénybe kezdtem az azt félbehagytam. És akkor kezdtem hozzá az „Ember tragédiájához”.

Először Lucifer nevet adtam ennek a műnek, mellyel fogságom végéig kihúztam az időt.

Ez a munkám vagy nagyon jó, vagy nagyon rossz, de semmi esetre sem közönséges.

Kiszabadulásom után békét hagytam az irodalomnak, de úgy hiszem, 56-ban, midőn a keleti hadjárat után ismét eltűnt a felszabadulás minden sugára: újra hozzáfogtam költői művemhez és rövid félbeszakításokkal még 57-ben be is fejeztem. Most csak azt nem tudom, mitévő legyek vele.

— A mire már rég kérék, add ki szívtam közbe. Eddig is vétkeztem hogy ki nem adad.

Ha rád hallgatnék, barátom, azt kellene hinnem, hogy művem Göthe Faustjával versenyez.

De engedj meg ha ebben az egyben nem egészen bizom meg ítéletben. — Teged irántam való barátságod elfogultat tesz, — mondá beszédemet félbeszakítva.

Tudod mit — folytatá beszédét, nekem egy tervem van. Mit mondasz hozzá? Arany Jánoshoz viszem el. Ő, miután megneveztél nem ismer elfogulatlanul írtélművem felett. Az ő véleményét várom meg, mielőtt kiadására lépést tennék.

En helyeseltém tervét s mellesleg említve meg: Pestre visszatérve együtt vittük el Arany Jánoshoz az „Ember tragédiáját” — úgy emlékszem az álló-úton-lakott akkor, de nem találjuk otthon. Később Madách egyetűl vitte el és adta át neki.

A kaczeróság.

(Francia csevegés.)

Minden esetre viharos megtámadásnak vagyok kitéve, mikor ennek a kérges, de eddig meglehetősen félreismerett témának tárgyalásába bocsátkozom.

Ne vessetek rám követ, ti komolyok, mielőtt meghallgatnátok véleményem kifejezését, amely azon alapul, hogy a kaczeróság nem annyira hiba, mint inkább erőny, ha ugyan ez a vonzó tulajdonság nem lépi át a határokat.

Minden asszony tetszeni akar. Ez tény. Ha nem így tette megtagadná nő jellegét és hivatását.

Vagy elítélték-e azért, hogy pótolni igyekeztek azokat a hiányokat, amiket a természet tőle esetről-esetre megtagadt?

Ha a nő érvényre tudja emelni ugy szépségének, mint jellemének és szellemének jó tulajdonait, akkor azt mondják róla kókert, kaczer. Mig ennyiben áll a dolog, bátran elnézhetjük ezt leányainknak és feleségeinknek. Azért kaczerók csupán, hogy szeretetreméltó legyének. És ebben nincs semmi gátlóval való.

Sokszor hallottam már értelmes és megfigyelt férfiak ajkáról kedvező véleményt a kaczeróság felől.

A szépség csak bizonyos határok között hat, behálóz, hirtelen rabba tehet, de egy órámulandó is, azonban a kaczeróságnak sajátos varázsa, maradandó mély hatás. A nő magára emeli, szellemének ingerét fokozza, — labirintba vezet, ahonnan a szív nem képes kitapogatni a kifelé vezető — utat.

Az ugynevezett hideg szépségek alig képesek mindig tartósan vonzani, ha csak a kaczeróság nem támogatja őket. A kaczeróság a szépség ereje.

Maga a történelem bizonyítja, hogy a kaczerán kedves asszonyok, még őszi virágkorukban is ünnepelték voltak, azáltal, hogy külső és belső tulajdonságaikat kellemesen tudták érvényesíteni és ellenállhatlan vonzóerőt gyakoroltak.

Hogy csak néhány példát kapjak elő: ott van a trójai Helene esete, aki finom és szellemes lényével annyira el tudta bájolni Páris, hogy e miatt országos háboruzást csaptak. Ott van Aspasia, aki ifjúságáról csak lehelte után engedett Periklesz szerelmének.

Ott van a sokat emlegetett Kleopatra, akit még az iskolapadokon tanultunk bámulni, aki még érett korában is bilincsekbe fogta a római Antonius szívét.

Hasonló ereje volt Liriának, aki élete alkonyán hódította meg a büszke Augustust és minden erejét kifejtette, hogy ennek szerelmét meg is tartsa.

Sok példát tudnék még felhozni arra, hogy a kaczeróság már a régibb időkben is a női értelem jellemvonása volt és századokon át, változatlanul a női szépség kiváló erejét képezte. A legutóbbi évszázadok is tele vannak erre vonatkozó példakkal.

Ismeretes dolog, hogy az örökifjú Póitiers asszony hogyan tartotta fogva Orleans hercege szívét. Ott van a híres Minon de L'Enclos, aki késő öregseig megtartotta vonzó erejét, szellemességét és szívének kaczer tulajdonságát. Sok nagynevű ember bámulója és imádója volt ennek a nőnek abban az időben.

Hasonló nők voltak: Katalin cizárszóny és de Maintenon asszony, akit XIV-ik Lajos annyira szeretett. Mindezek finom kaczeróságoknak köszönhetően hatalmukat.

A színészek közül a híres tragika, Mars asszony emelkedett ki kaczerósága által.

Recamier asszony hatvan éves korában hódította meg egy fiatal embert, aki megtudván azt, hogy ugyanezen nőnek ő törvénytelen gyermeke, szívenében és kétségbeesésében öngyilkossá lett.

A nem kevésbé szellemes és kaczer Roland asszony még a vérpadon is elbájolta a néző közönséget.

De pillantsunk csak vissza gyermekesgütnkre és ifjúságunkra, csakhamar megjelennek előttünk egyes alakok, akik kiemelkedő szelleműk, kaczeróságuk által mély emléket hagytak szívünkbe. Ezeknek finom kedélye, velük született vagy belőlük nevelt szeretetreméltósága, kedves mozdulatuk, vidám kedélyük vagy kiszámított tartózkodásuk a tetszeni vágyás művészetében figyel-műnkét felkeltette és sorsunkat ugyszólván magához fűzte.

Ne engedjük magunkat tévútra vezetni a kaczeróság névvel ellátott ártatlan és gazdag szellem tulajdonság által. Bearanyozza és mintegy értékes keretbe tartja ez a nők egész életét.

Legyenek csak bátran kaczerók a hölgyek az itt kifejtett módon, hogy örökké fiatalok is maradjanak.

Mert a kaczeróság magának a tavasznak szellemé: csak virága van. Hervadás soha.

S. Z. N.

Batthyány Ignác erdélyi püspök és a Hóra-lázadás.

— Irta Kovács Gyárfás —

Az 1784 évi Hóra-Kloska-Krisán-lázadásra vonatkozólag közlekedik az „Ellenzék” fordításában Podhradecky gyűjteményéből Hóráknak következő kiáltványát olvastam: „Mi Hórák Móra Góra, Isten kegyelméből Dácia királya, oláhok fejedelme, parancsoljuk minden alattvalóinknak kikeresett szabadságunk s az országban való örökségünk mellett, hogy minden buzgó és szabadságszerető alattvalónk, midőn ezen szigorú parancsunkat veszi, azonnal fogjon fegyvert s szintén a mi zászlónk alatt megjelenjen s egybegyűljön, hogy a nép a mi nagyapáink elvesztett szabadságát visszaszerezhesse, hogy megkezdett munkánk szerencsés véget érjen. E szerint parancsoljuk mindeneknek és mindenkinek, hogy a mi tekintélyünk és hatalmunknál fogva, aki a haza iránt szeretettel viseltetik, megértvén legszigorúbb parancsunkat, minden helység élére állított bíró a maga embereit fegyverbeztesse fel, hogy az ő nemeseit és szomszédait úgy üldözze, semmisítse meg, nemkülönben ingó és ingatlan vagyonát úgy elrabolja, hogy soha többé egy nemes is ellene ne állhasson. Megengedjük, parancsoljuk és rendeljük. Így költ Topánfalva hegyén levő rezidenziánkban május hó 1-én uralkodásunk első évében.”

A lázadó oláh vezérnek ezen pátense úgy látszik felhívás volt azonlázadásra, mely 1784 év október 31-én kitört az ő társai vezérlete alatt.

Mint a történelem igazolja a felhívásnak végzetes és borzalmas jelenetekben gazdag következményei lettek.

Elmellőzve egyebet, magok azon plébániák is és templomok, különösen ahol az ő csapatai megfordultak, kiméletlen módon érezték a féktelen lázadás borzalmait.

A körösbányai templom és zárda, mint hiteles akkori kútfók után Kolosy írja — kirabolatott és leromboltatott. Hasonló sors

érte a nagyhalmágyit, verespatakit és topánfalvit is, honnan azon időben nemcsak a könyveket és Matrikulákat lopták el, hanem a kápolnába betörve összetörték az oltárokat, s a szentségtartót az oltár fülkéjéből kivéve, az oltári szentséggel egyetemben lábál tiporták össze.

Képzelték, hogy ha már a vallásos érzést — sőt még a legszentebbet sem kimélték, mily rémes lehetett azon magyarság sorsa, mely a havas vidéken szétszórva élt, menyit kellett nekik és papjaiknak szenvedni vagy bujdosni, hogy kikerüljék a különben bizonyos halált!

Az erdélyi püspöki széken ezen időben az egyházmegyei könyvtár és csillagda nagynevű alapítója, több irodalmi munka tudós szerzője — és mint aláírása is jelzi, az egyházmegyének „verus pater” — németújvári gróf Batthyány Ignác ült. (1781—1797.)

Mint a történelem igazolja és saját körleveleiből is kitűnik, a reformáció lezajlása után talán nem volt idő, midőn az erdélyi egyházmegye hitéletét anyagi és szellemi jólétét anyagi és iszonyatos csapások fenyegették volna, mint alatta.

Egyik körlevelében pl. így festi a szomorú állapotokat: „Egészen körülvettek minket a csapások, melyeknek nincs se szerük se számuk. Elszaporodtak szántóföldeink az egerek és felfalják gabnáinkat; tapasztaljuk a bor hiányát és ami legulsócsabb csapás: a pestis is a mi szomszédságunkban — közel Brassó, Feketehalom és Rosnyóhoz felütötte fejét. Közel az éhség is.”

Azért amily bensős szomorúsággal eltelten atyai szívének egész melegével szollitatta fel papjait és hivat a könyörtelen Istenhez folyamodni a csapások elhárítására ép oly háláadólag emeli fel intő szavát, midőn mondja: „dicserd Erdély az Urat, mert az Istennek ezen öldöklő angala — a pestis — nem merte átlépni a mi határainkat, a mi ajtónk küszöbét kikerülte, mint hajdan Izrael fiainak ajtáit sem lépte át.” Továbbá: „ismeretes mindnyájunk előtt, hogy Oláhország és szomszédrészeink a sáskák mily sötét fellege árnyékolta vala be és pusztította el; mutatkoztak ugyan a mi határainkon is, — azonban az Istennek szellemé elűzte őket a a trák földekre kergette.” Azért egész egyházmegyéjében 1798-ban háláadó Istentisztelet tartását rendeli el mindjárt az év elején.

Azonban mindezeknél sokkal érzékenyebben hatottak atyai szívére azon fájdalmak, melyek érintett csapások előtt a Hóra-lázadások papjai és hivat szenvedéseiben az ő aggodó lelkét is gyötörték úgy, hogy e fájdalmak még a lázongás elnyomása után is a nyájáért élni halni kész főpásztor gyöngéd lelkületében busított és emésztőleg éreztetik égő tűzöket, s mintha a megérdemelt büntetéssel sújtott Hórák és Kloskák halál-árnyékaiktól a jelenben is félne, mely bölcsessége és okos előrelátásával óvólag int a jövőre s a vigasztalás balsamcsöppjeit hullatja papjai és hivatnak a mult gyötrelmei és kínjaitól nyert sebeire.

E lelki fájdalma és hivat iránt égő szeretete iránt az 1783 január 17-én főpásztori leveleinek egyik legszébb és szeretetteljesebbikét, melyből nemcsak a főpásztor ritka bölcsessége és politikai tapintata tűnik ki, hanem egyuttal élénk világban tárja elénk a papok és hivat azon szomorító állapotát, — melyben a lázadások voltak s a lázadás után lettek.

Többek közt ugyanis így kesereg: „Nem tehetjük, — hogy fel ne jadjunk midőn esztünkbe jut, hogy kis nyájunk közül voltak kik ezen nyomorult élet iránti ragaszkodásuktól elvakítottá, átkos szünléssel schismaticusok lettek, némelyek pedig — talán kikerülni akarva a nagyobb szenvedéseket öngyilkosságot követtek el s kárhódottak voltak magukra. Pedig ha a pogány erőszak nem is szabad minket, mindazonáltal készen kell lennünk a martírságra. Oh, mily szép lett volna töltni is, ha a martírság vérevel meg áztatott stóljákkal feljutva az égbe, már most ott tűndöklőnének és megszentelt vértükkel oltanák ki az oláh düh tüzeit. Ezen alkalom többet ér az aranyból, mert mód nyí-

lik a vértanúság vérevel viszonzni Krisztusnak érettnk kiöntött véré... Ez azon szerencsés haza, melyben a leggyőzöttek is győzedelmeskednek. És mily szerencsétlenek vagyunk, hogy az égbe nem juttathatunk mártírokat... Rajta tehát — írja papjainhoz — tanulják el a hivat tölteket az élet megvételét, hogy legalább szenvedéseikkel pótolják a vért, mit hitükért ontani nem akartak... Tárjátok fel előttük a régi idők azoo poenitencziáit, melyeket el kellett szenvedni azoknak, kik hasonlóan az ők halálfelelméhez, nem akartak tanúságot tenni Krisztusról... Ezeket azonban inkább csak sugjatos (in aum dicite), mert az ilyenek nyilvános hangoztatását az idők viszonyai nem engedik meg.”

Ez utóbbi intelmének gyontatosszerű közlését a mély belátású püspök azért ajánlja, nehogy a magyarságra különben is felbőszített oláhok ly főpásztori szavatok nyilvános hangoztatásából politikai célzatokat magyarázza ki: szilaj felbőszüléssel még elviselhetlenebbé tegye a magyarságnak sok halállal tetegtetett sorsát és gyászos életét. Ezeket tudva, a kereszteskrisztusi tiszteletének kora jut eszembe, midőn Isten szolgái úgy, mint a hivat a katakombák sötét boltívei alatt húzták meg magokat és e rettenetes buvóhelyeiken vigasztalták egymást és vették magukhoz papjaiktól az örökkévalóság útjának kenyerét — az utolsó kenet szentségét és szent viátukom — oltári szentségeket. Legálább ily felbőszülésekre engednek következtetni a jó pásztor ez intelmek: „Erdőbűljetek és legyetek bátrak; ha bűneink úgy hoznák magunkkal, hogy jobb viharok és újabb lázongási mozgalmak merülnek fel: imádkozzatok és figyelmeztessétek hivatokat, hogy ma radnának meg szívők feltett jó szándékainál Meneküléseik közben gondoskodjatok azol üdvörléi úgy, hogy szemetek mindig nyája tokra legyen szegezve. Igyekezzetek mindig közel lenni közel lenni hozzájuk, hogy hivatásoknak megfelelhessetek hasonlóan a jó pásztorhoz, ki életét adja saját nyájáért. H. tehát az idők szele ismét rosszra fordulna mindenekelőtt gondolatokat az oltári szentség iránti tisztelőre s azt habár nem is éhgyo morra (non jejunii) vagyétek magatokhoz, ne hogy ismét azok (oláhok) dühének essék martalekává. A templom szent edényeit bizto helyen rejtsetek el; de megparancsoljuk, hogy sem a templomokban, sem kriptákban semmi se rejtsetek el, mert keserves tapasztalásból tudjuk, hogy a rablás édes élvezetével eltelő lázongók még a szentegyházakban is dühön genek. És hogy szívtok hivatok lelki vigaszára lehettek, ha ismét lázadás keletkeznék bárhol — akár barlangokban, akár erdőbör akár földalatti vermekben találjon: a szem mise áldozatot mindenütt felajánlhatatok... törekedjete arra is, hogy hivatok mint hazának polgárai, folyton kötelezésekkel teljesítésében tartassanak, nehogy a lázongás éldökös, rablás, mint valami fekély a magyarak és nemetekre is átragadjon, úgytun még rosszabbá váljék. Azért kellő mérséklet tartandó a szónoklatoknál és a szerencsétlenségek emlékeztetőit, okait és okozóit fel nem említsétek.”

Végül tekintetbe véve, hogy azon r. szekben, hol a lázadás pusztított, ha nem mindnyájan — de igen sokan koldusbotra jutottak s így a megélhetés eszközeiben nem igen válógahtnak: pénzek és szombatot kivéve a nagybőjt alól dispnzálj úgy azonban hogy mind a kik tartózkodnak a husevéstől mind kik azt megesszik bűjtöljenek a vételtől, mert az ilyen böjt által kiengesztelt Isten magához fogadva őket, nem fogja berük ellenségeiket gyönyörködtetni, hanem majd örvendő felkiáltanak: megszabadított minket a mi urunk Istenünk, kinek dicsőre tisztelt és hála legyen!”

Ezekben adom rövidke vázlatát azo állapotoknak, melyekben a Hóra-lázadások mind Batthyány püspök, mind pedig nyája mártírok és hitvallók szenvedéseit átélték. Szomorú dolgok mindezek. Csak egy a vigasztalás — az, melyet a jó pásztor hivatnak e babilonikus életviszonyok között nyújtani atyai gondossága legszentebb köte méül tartotta.

H I R D E T É S E K.

Honigármány.

A már 10 év óta fennálló

ELSŐ ERDÉLYI TÜZMENTES VAS PÉNZSEKRÉNY-GYÁR

AJÁNLJA

ujjan szervezett és csak a beavatott vevő által kinyitható
több érdemjellel kitüntetett

tűz és betörők ellen biztos

PÉNZ-, KÖNYV- ÉS OKMÁNY-

VASSZEKRÉNYEIT

minden nagyságban, a legjutányosabb árban.

Képes árjegyzéket kívánságra díjmentesen küld

ŐSZY GÉZA

első erdélyi vas pénzszekrény-gyár

188. Iskola NAGY-SZEBEN. (1891)

Elegáns névjegyek

40 krtól feljebb.

MINDENMŰ kő- és könyvnyomdai munkák

osinos elkészítésére

jutányos árak mellett vállalkozik

KÖZMŰVELŐDÉS

IROD. ÉS MŰNYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

KOLOZSVÁRTT,

belső-utca 1. szám.

244. (11—4)

Fárgazdaság.

KÖNYVEK és FOLYÓIRATOK

minden nagyságban.

Könyvtár

Senki fia.

Szíved nem bírta, nem akarta
Szeretni ezt a földet sohasem,
Itt éltél s nem vallád hazául —
Szegény hazául idegen!

Ez a nyelv adta tudományod,
Ez a föld adta kenyered
S neked nem volt más viszonzásod,
Csak a — fekete gyűlölet

Ha elborult az éj fölöttünk,
Neked akkor süttött a nap —
S szíved tombolt, ha néma bűfől
A miénk majdnem megszakadt

Oh, követelnél bőven tudást,
Szikot elég volt akjád,
De fillér sem akadt kezvedbe,
Ha áldozatot kért a hon.

Hagyta el omolni sűrű könyvét,
Sajogni fájó sebeit;
Jól tudta: kik verik belénk a
Gyilkot és — tapsoltál nekik.

De felhők gyűltek homlokodra
S vonaglott benned az ideg —
Mihelyt a jobb idők reménye
Beműnk új vért pezsdíte meg.

Bujkáltál köztünk, mint ki fél, hogy
Lelkébe látnak hirtelen
És felfűdik majd azt a sok gazt,
Utálatost, mi ott terem:

A hálátlanság kigyófélszékét,
Az árulást, mely mosolyog,
A kezét, mely még mozdulatlan
De tört szorít, mert ólni fog.

S a gyávan, gyávan ólna ajkat,
Mely bevallani nem meri,
Hogy más hazát tart hazájának
S más nemzet nyelve kelt neki.

Oh nem akartad, mert nem merted
Szeretni ezt a földet sohasem,
Itt éltél s nem vallád hazául —
Szegény, hazául idegen!

Most halva mégis benne alszol,
Te senki fia;
Fejed fölött magyar föld hantja,
Fejed alatt — egy oroszbiília

Megállok dőlő fejtűd előtt és
Késztől reszketek:
Bizony e föld elég türelmes,
Hogy nem dobja ki tetemed

ENDRÓDI SÁNDOR.

A zseni.

Utozánkban a lakóssal szemben egy
iszárra meszelt fehér házban lakik az „öreg
ur“. Kevesen tudhatják azt a nevet, mire a
pap keresztelte, mert mindenki úgy hívja
sok: „öreg ur.“

Vasárnap délutánoként, mikor az em-
bernek sok fecsegési való ideje van, gyakran
alálkóznak a kapu előtti kópádon. Csak úgy
átasból ismerjük egymást. A szokásos udva-
rias bemutatást nem tartjuk szükségesnek és
egy titúláljuk egymást, hogy: szomszéd ur!
Az öreg ur selyem simléderes sapkát visel,
a mely tele van szírfoltokkal, porral és ráragadt
pihével. Rendesen bőrszírvart szopogat avas
negygyfa szípkából, szürke köpenyét visel
és meg van a regényekből is ismeretes jósa-
rosan pislogó tekintete s apró szürke szemei
mindig azt fűrkészik, hogy mennyire érdek-
dök az ember az iránt a mit ő beszél. Sokat
szeret beszélni és sokat ad arra, a ki kihall-
gatja. Bennem emberére talált. Ugy hallgatók
mint a hal. Mikor valamit mondani akar, min-
dig így kezd:

— De előbb gyujtsunk rá!

Én papírszírvarkát facsarak, — ő levágja
a bőrszírvart végét, kifújja az üsszecsavart do-
ánylevelek közül a port, aztán végig nyá-
azza az egész szírvart és szájába fogva várja,
hogy gyufát tartsak a végéhez.

A következő pillanatban az első szip-
antások élvezetes füstje kovályog felettünk.
Jól tudom, hogy az öreg ur különös elbeszé-
éshe akar kezdeni, mert csendesen sohajt s
degesen veri le a szírvart hamvát.

— Ön nem ismerte Pétert ugy-e?

Csak rázom a fejem, a mi annyit tesz,
hogy: nem!

— Szegény Péter. Boldogult testvérem
gyetlen fia volt. Apja régen meghalt, aztán
meghalt az anyja is. Pétert a lelkemre kö-
ötte nagyon. Vigyáztam is rá mint a szemem
világára, de hiába. Most már Péter sincs. Pe-
lig milyen fia, milyen derék fia volt az a
Péter. Elülhetett ő tőle a világ összes könyve,
mert abba ő soha se nézett bele. Menynyit
udott az a Péter, hanem uram, nem tanult
az egy betűt se!

Ugy nézek az öreg urra, mintha nem
írteném.

— Kérem szomszéd ur — látott ön va-
aha szorgalmas zsenit? Ugy-e nem? Látta
in valaha, hogy a zseni tanuljon? Ugy-e nem?
Csendesen integettem.

— Milyen fia volt az a Péter! Haja
ndig kusztult volt; a cipője sarka elkopott,
átjáról hiányzottak a gombok és nyakra-
soha sem viselt. Pedig milyen jó izlése
únak a Péternek!

— Az én kezemmel csendes mozdulatot teszek.

— Hát azt hiszi ön, hogy a zseni olyan
mint a kit skatulyából huznak ki?

Hallgatók.

— Péternek párját uram nem láttam.
Szobájában semmi sem állott a maga helyén,
ha egy nap tízszer takarítottam, tizenegye-
dikszer is össze-vissza volt hányva benne min-
den. A könyveit az úgy alatt tartotta, a ci-
pőjét a könyves szekrénybe csukta, a botját
a ruhafogasra akasztotta és a kabátját a szeg-
letbe lőkte. Pedig látja, mikor az én szobámba
vetődött nagy ritkán, még az is feltűnt neki,
ha a függöny ránczai nem voltak teljesen
rendben.

Tekintetem felemelve nézem az öreg urat.

— Tessék elhinni, hogy a világ min-
denik zsenije rendetlen. Látott ön valaha
olyan zsenit, a melyik hozzá volna szokva a
rendhez és a melyik fáradságot venne ma-
gának, hogy ott a hol jár, a hol csinál va-
lamit, a lehetőleg rendet tartson. Ilyen uram
nincs és Pétertől sem lehetett várni.

Szegény Péter, szegény jó Péter, meny-
nyire ismerte a rendet, mennyire szerette a
tisztességet... hanem azért megtörtént,
hogy napokig nem láttam és ha kérdésös-
ködtem utána, — ez is, az is azt beszélte,
hogy itt, meg ott látták? Egyik azt mondta,
hogy egész éjjel dözsölt a kocsyokban, a más
már fényes nappal látta, hogy részegen tán-
torog az utcán, hogy rossz hírű helyeken
megfordul, pénzét szeretőkre költi. És ráfog-
ták a végén azt is, hogy Péter elzúllt. Ha-
zugság! Péter azért nem zúllt el....

Ugy tetszik, hogy valami csodálkozás-
féle jön a számra, de az öreg ur megelőz.

— Nincs ezen semmi csodálni való.
Együtt jár az ilyesmi a zsenialitással. Tud-
tam, hogy annak meg kell történni, s azért,
a mikor pénz kellett neki, mindig adtam.
Pénzem hál' isten volt, hanem azért Péter
még is gyakran belekerült az uzsorások há-
lójába. Kiszabadítottam, mert megvoltam győ-
ződve, hogy a zseniknek jellemző tulajdonuk
az, hogy örökös pénzzavarban legyenek....

Ismét szólni akarok.

Oh ne higgye, hogy én nem kísérlettem
meg mérsekelní nagy lelke szenvedélyeit.
Mondtam neki, hogy családunknak ő az egyet-
len férfi tagja, ha ő meghal vele meghaltunk
mindnyájan. Mondtam, hogy ő benne volt
minden reménye az édes apjának, mondtam,
hogy édes anyja csököjával altatta, csököjával
ébresztette, mondtam neki, hogy azok sirva
nézik a csillagok közül, ha szeretett fiuk ves-
szélybe rohan, — de hát látott ön valaha
olyan zsenit, a melyik ne lett volna könyelmű?
Tudtam, hogy Péter is abba a hibába esett.
De hát zsenit uram könnyelműség nélkül nem
lehet képzelni.

Az öreg ur néhány perczig hallgat. A
mely csendben hallom a mint keble zihál és
szinte nehézkessé válik a lélekzete. Aztán
felém fordul:

— Látja mindjárt bevégzem, de mikor,
ennek a dolognak a vége eszembe jut, egy
kissé elszorol a szívem. No mondom már:

Egyszer — épen ilyen este volt — há-
rom napig nem láttam Pétert. Késébeesve
vártam rá. Az ablakban, a kapuban lestem
vártam és ime egyszerre betoppant az udvarra.
Tántorgott, mómoros volt és igen rossz ked-
vűnek látszott. Örömmel léptem mellé, meg-
fogtam hideg kezét, megcsókoltam halavány
arcát, rendbe hoztam szakadozott ruháját,
cizírogattam rendetlen szőke haját és mondtam
neki, Péter, kedves, szívem Péterem, próbáld
meg az élet jobbik felét, — erre ő dühbe
jött és....

Az öreg ur szeméi megtelenek könnyvel
s hangja szinte elcsuklik. —

És ő erre engem gorombán félre lök,
aztán mellém lépve arcúl ültött... A szemem
világa elveszett, erőm elhagyott és — nem
az ütéstől, hanem szívem fájdalomtól eszmé-
letlenül rogytam össze. Mikor ismét magam-
hoz tértem — Péter térdeltem, mellettem rám
hajolt, megcsókolt és annyi fájdalmas kéréssel
nézett rám.

Szememmel, kezeimmel intettem neki,
hogy megbocsátok, de szólni nem bírtam.

Péter nem értett meg. Azt hitte harag-
szom. Aztán megindult, könnyes szemekkel
visszanézett a kapuból — és eltűnt örökre...
Ne kérdeje uram, hogy hová lett. Szívem Pé-
ter, szívem jó Péterem! Hogy ne bocsátottam
volna meg neki, hiszen tudja ön, hogy min-
den zseni indulatos....

Jóságos szürke szeméit egy kék zseb-
kendővel hosszasan törölgette az öreg ur.

SEBEST SAMU.

Az én dalom.

Cserecsnyefa, legyínget a virága
Elég nekem a kis telek világa
Domboldalon suhogó fa lombátor —
De okos is ki lemond a világról

ELLENZÉK

Kakukkmadár, jövendölget az ágon,
Bárki fia holtig él a világon.
Egy egy jó nap egy egy derült szép óra
Bus heteknek de jó szemborítója

Hir? Dicsőség? Járja más a boldogját;
Én ugyan már elvettem a gondját.
A mi hozzám kívülről még hat által;
Virágillat, furulyaszó, madárdal.

Cserecsnyefa, csökölgat a virága,
Életnek itt hunyják el világa.
Itt nyílik meg nekem az a porsátor,
Mely örökre zár el e rossz világtól.

(Hátszongár)

E. KOVÁCS GYULA.

Kulissza-dolgok.

A színpadról.

Senki se várjon tőlem pikáns történet-
kéket. Hatásos leleplezéseket még kevésbé,
az ünnepnapok magasztos csendjét nem verem
fől a szennázó larmájával.

Elhallgatom most X. művésznő újabb
hódítását, Y. kardalós nő változatokban gaz-
dag szívügyeit, meg a kulisszák egyéb csik-
landós meséit, az ezereféle békaegérbarcot,
hősök és intrikusok, Helénák és Lukrécziák
torzalkodásait, mindezeket elhallgatom.

Egészen más dolgokat akarok önöknek
elmondani azokból, amiket nekem a kulisszák
elmondanak.

Szeretek néha a kulisszák közt ögye-
legni. De nem a fáradt inyü gavallérok mód-
jára, akik megunták már a színpad külső
látványát, és fásult kéjlegéssel szűzölök a
festett világ fűlledt levegőjét, akár az osztri-
gát, vagy egyéb rouénak való nyálankaságot.
Éz még képes őket étvágyra ingerelni, a
többit már megunták.

Engem nem az uri unalom visz a kul-
lisszák közé. Szeretem és tudom élvezni azt
is, amit távolról nyújt a színpad. De nem
elégszem meg ennyivel. Szeretem közelről is
szemügyre venni azt a boszorkány-könhát,
ahol az illúziók készülnek. Szeretem körül-
tem látni lázas munkájában, eleven sürgösé-
ben azt a méhkast, melyben együtt zsonga-
nak a méhek a darazsakkal.

(Ugyanis a színészeket kétféleképpen osz-
tályozza egy tehetséges színházi kritikus, akit
nem nevezhetek meg szerénytelenség nélkül.
Vannak köztük szerinte méhek, akik dolgoz-
nak, alkotnak, és darazsak, akik nem dolgoz-
nak. Hanem fulánkja, az van mind a két
fajtának.)

Egész kis Babel ez a méhkast, mikor
teljes működésben van. A színpadra tévedt
idegen első pillanatra nem lát ott egyebet
pokoli zűrzavarnál, melyben emberek, diszle-
tek gomolyognak furcsa összevisszaságban. Ez
a látszat.

A valóság pedig az, hogy itt minden
parancsszóra, szigorúan megállapított rendben
történik, igazi matematikai pontossággal.
Rendszer a rendtelenségben. Valóságos józan
delirium.

Minden szintársulat egy szervezett kis
közösség, melynek meg vannak a maga
alkotmányos intézményei, parlamentje, kor-
mányzata, választott bírósága, meg a többi.

Hanem a színpadon a közösség egy-
szerre abszolút monarchiává alakul át, mely-
nek egyeduralkodója nem az igazgató, hanem
a rendező.

Trónusa a rendező asztal, vezéri pá-
lcája egy kis irón, de hatalmas korlátlan,
szinte zsarnoki. Harczmezőn a hadvezér nem
hatalmasabb ur, mint a rendező a kulisszák
között. Az ő intéseire indul meg az az ördön-
gös gépezet, mely napról-napra gyártja a
színpadi illúziókat a nélkül, hogy mi a né-
zőtől látnók mozgását, hallanók zakato-
lását.

Ne higgye senki, hogy ez amolyan egy-
szerű mechanikai munka, amit elvégezhet
minden ügyes mesterember, vagy hivatalnok,
akit beoktattak arra, hogyan kell bizonyos
dolgokat a napnak bizonyos szakában, bizo-
nyos rend szerint elvégezni.

A rendező munkája határozottan mű-
vészi cselekvés, épen olyan, mint az alkotó
művészeké. A mit létrehoz, az műtárgy,
melynek esztetikai hatása van. Ezt pedig
művészi eszközökkel lehet csak elérni.

A rendezés művészete egyike a leghá-
lálatabbakkal, sőt talán a legbálsátalabb.
Nehéz és kevéssé jutalmazó.

Hiszen a rendező létezéséről is legtöb-
ször alig veszünk tudomást, legfőkébb, ha
színi halljuk az ügyetlen, vagy dicsérni az
ügyes rendezőt.

Észrevehető hatása tevékenységének lát-
szólak csak külsőségeken nyilvánul. Arról
kevés embernek jut eszébe elmélkedni, hogy
mily jelentékeny sokszor elhatározó befolyása
van a rendező művészi egyéniségének a színi-
előadás művészi hatására.

Mert a rendezőnek, hogy igazán az le-
gyen, határozott művészi egyéniségre van
szüksége, mely rányomja bélyegét mindarra,
amit a színpad produkál. Az egészre úgy,
mint a részletekre. Az előadás külsőségeire
ugy, mint benső karakterére. A rendező mű-
vészete az, melynek meg kell teremtenie amaz
összhangot, mely nélkül a színi előadás nem
lehet művészi egész.

Az előadó színész, midőn kezébe vesz
egy előadandó darabot, csak saját szerepét
látja abban. Ami azonkívül van, az reá nézve
nem létezik. Egészen elmélyed saját feladatá-
nak megvalósításába. Kidolgozza művészi fan-
táziájának segítségével azt az alakot, melynek
életet kell adnia, s ezt eszelezi egészen a
saját fölfogás szerint, a saját egyéniségének
a szerep egyéniségével való egybeolvasztása
utján. Ez a művészi processzus ismétlődik
annyiszor, ahány jelentékeny szerep van a
művészi munkában.

darabban. Mindenik processzus egy külön mű-
vészetet hoz létre, melynek külön-külön meg
van a maga egyéni, a többitől merőben eltérő
sajátosága.

Mindezen alkotásokat egy nagy egészbe
összeolvasztani: ez a rendező feladata. Ez
kétségtelenül művészi feladat, melynek két
ellentétes oldala van. Egyrészt összhangzásba
kell hozni minden megalkotott szerepet az al-
kotandó egészszel, másrészt pedig alkalmazni
kell az egészet a részre, az általánosat az
egyesekre.

A rendező tehát kettős munkát végez,
melyhez szüksége van arra, hogy az irónak
ugy, mint az előadónak művészi egyéniségét
a maguk valóságában felfogni és egyesíteni
tudja, úgy, hogy mindkettő hűen legyen visz-
szaadva. Egyszóval, a rendezőnek sajátos
talentummal kell felruházva lennie, melyben
legyen egy rész mindkettőnek: az irónak és az
előadónak talentumából. E kettő együtt al-
kotja a rendezői talentumot, melyben egyforma
része van a tudásnak és a művészi képze-
lemnek.

Vagyis ahhoz, hogy egy színmű tökéle-
tes művészi hatást tegyen, három önálló al-
kotó egyéniség szükséges: az iróé, a színészé
és a rendezőé.

Shakespeare kezdetleges színpadja óta,
melyén mutató táblák jeleztek a királyi palo-
tát és a kö színt, a tengert és a szertüsker-
tet, nagyot fejlődött a rendezés művészete. A
modern színpad technikai vívmányai, a tudo-
mány és művészet legkülönbözőbb ágai segit-
ségével képződött az a, ami jelenleg: igazi
művészet.

Ha igaz az a meghatározás, melyet a
kölnidom óta minden építészeti műrekre
alkalmaztak, hogy az építészet megfogott
zene, akkor a színpadi rendezés alkotása ép-
pen ellentéte annak: életrekel, mozgó, be-
szelő építészet. Sajátosága neve a művészetek-
nek, melyben a plasztika egyesül a szülő mű-
vészetekkel.

Aki nem hiszi tekintsen be a színpad
mysteriumába, és hallgassa meg, mit beszél-
nek a kulisszák.

Syrius.

Modus vivendi.

Dalolni kéne, ám miről?
És mindenképp felett kének?
Költő ma már ha dalba fog,
Dalát e gondolat kezd meg.

Álmok boldondja, légy okos!
Ne tépje lelked semmi gond,
Eredj, a merre foly az ár,
A merre legtöbb fej tolong

Az utca tág s nézd: ott van, ott
Az ember és az ideál
A te egéd sem údvadob
Egy cizfira bolt csodáinál

Ott vannak, ott Eredj te is
S álj meg holott az ideál:
Üveg alá tett átv s gyönyör
Örök búbiája sutt réád.

S legott rimekbe szedj nekik
Sok drága lim-lomot vegyesit,
Üszályt, mely felhagyásosít,
Mosdót, mely nem mosdat, de fest.

És több efféle ideált,
Művészek alkotásait.
Mert mind művész, mind híres ur,
Ki testté gyurja álmait.

Te meg parányi epigon,
Szolgálj nekik: te légy plakát!
Hirdesd a nagy kezek művét
Világra szóló kürtön át.

S főképp hársányan trombitál
A mesterek dicső nevét,
Gyártó műhelyét érmeit
S világra szóló védjegyet.

Ezt fejd te, miglen tart a szussz
S tied leszen, ha nem habér,
De jócskán anygi, hogy megdől,
A kürtölési szöghabér

De dalt, a melyre visszacseng
A menyő s templomná lesz a föld,
Ilyen mihaszna áriát,
Költő ma már koldus, ha költ.

JÉKEY ALADÁR.

Hogy született meg az „Em-
ber Tragédiája“?

(Madách saját elbeszélése)

Közi: TURI MÉSÁROS ISTVÁN.

Megboldogult nagybátyám: Péter Ká-
roly*) hátrahagyott kéziratát közt találtam
egy emlékiratban, melyben rendkívül érdekes
adatok vannak Madách Imréről, mint ember-
ről, politikusról és arról, hogy miképpen fo-
gamozott meg Madách elméjében az „Ember
tragédiája“nak megírása. Az emlékirat ezt a
címet viseli: Kirándulás Madách Imrével
1861-ben nógrádi Szontágh Pálhoz. A kirán-
dulás Pestről történt a feliratra leíró leirát
várásai idejében, tehát igen nevezetes korszak-
ban, melyben a két kiránduló jó barát bő-

*) Péter Károly, a 40 es esztendő szép tollu
beszély írója különösen a publicisztika terén szerezte
meg magának a 61 es évek után az előkelő helyet po-
litikusaink közt „Névtelen“ név alatt főképp az „El-
lenőz“ ben írott vezércikkeit „nemény“ számba vették
Nagyimveltségű és olvasottsága ember volt, a
kit Madách, mint képviselőtársát megismerve, a leír-
tásában barátságát tüntetett ki.

séges anyagot találhatott a köztudat, életet,
politikát, filozófiát tárgyaló beszélgetésekhez.
És az emlékirat írója elsőkelőségénél fogva,
csakugyan nagyszabású vonásokban ismerteti
velünk Madáchot is, mint embert és politi-
kust. És azt hiszem, — érdekelné fogja az
olvasó közönséget, ha az emlékiratnak azt a
részét — melyben azt írja le Péter, hogy
hogyan beszélte el neki Madách az „Ember
tragédiája“ genezisét — szöszserint — a
következőkben közlöm:

Az 1861-iki éj július 20-ának délután-
ján Csalmójára kocsiztunk el Madách Imre
testvérehez. Onnan esti 10 óra tájban indul-
tunk vissza — igéretünkhöz képes — Hor-
pácsra, Szontágh Pálhoz.

Gyönyörű nyári este volt. Kocsink las-
san haladt a rossz uton. Egy ideig némán
fűztük gondolatainkat. És nekem feltűnt, hogy
Imre mótá Csalmóját elhagytuk, szokatlanul
komollyá lett, holott aznap egész nap a leg-
jobb kedve volt. Röggtöszve verseket szavalt
egyik-másik emlékkönyvébe. Kedves humora
engem is magával ragadt. Finom, találó guण्या,
talpraesett szatirai a nagy angol drámai köl-
tőre emlékeztettek.

— Gyorsírónak kellene lennem, hogy
röggtöszött gyönyörű verseidet és élezeidet
megörökíthesem.

— Csak elfogult baráti szíved téteti
veled ezt az óhajást. Jobb ha ezek a bohó-
ságok mint játszi felhők, a mint jöttek, úgy
el is repülnek.

Hosszu hallgatás után ismét megszö-
kaszottam a néma csendet.

— Te most úgy vagy barátom, mint a
Memnon szobra, melyről azt mondják, hogy
reggel élénk, vitor hangokat ad, este pedig
fájó, panasos melódiaikkal tölti be maga kö-
rül a levegőt.

— Igazad van. A mai jókedvem után
nagyon elkomolyodtam. Egy név említésekor
az emlékezet egy gyász-sugara lövöldözom-
ra, vagyis inkább szívembe.

Ekkor egy pár szóval megmagyarázta
hirtelen elborulása okát. Csak egy pár szó-
ból állott ez a közlés, de annyi tragikai erő
volt ebben a rövid vallomásban, hogy véreim
jéggé fagyott. (Tudvalevő, hogy Madách fele-
ségében — csatlakozott. Ez a beszélgetés erre
vonatkozhatott.)

Egy kérdést intéztem hozzá, melyet a
gyászos közlés csalt ki belőlem.

— Kérlek, ne szóljunk erről többet,
— mondá izgatottan. Az ég se bírja, habár
baráti kéz a leggyengédebben érinti is azt.
Ne szóljunk erről többet. Felejtse el, hogy
hallottad. Bár én is felejtésem... De még
egy felvilágosítással tartozom neked, azzal
t. i. hogy az „Ember tragédiája“t hol, mi-
kor és milyen kedélyhangulat hatása alatt
írtam meg.

Ekkor azon a lágyan csengő, azon a
szivig ható hangon, mely most is mint Aeol-
hárfa búvós dallama hangzik vissza szívembe,
átszellemtilt arccal elmondta annak a fen-
sleges munkának genezisét.

Azt már tudod, hogy 1852-ben a bécsi
kormány azon gyanúból, hogy én szabad csa-
patokat szervezek, elfogott és először Po-
zsonyba, onnan az Újépületbe vitetett. A vád
nyomorult hazugság volt és énnélfogva ter-
mesztelés, hogy számtalan kikerdezésre sem-
mit se vallhattam.

Azt gondolhatod, hogy nem rajtam mult,
hogy seregeket nem teremthettem a földből
annak az átkos rendszernek a megbukta-
tására.

Pozsonyban még elég nyugodt voltam,
— mindamellett, hogy vérem forrt az alap-
talan üldöztetésen való fölüldülésomon.

De mikor felévi letartóztatásom után
Pozsonyból az Újépületbe hurvoltak: lassan-
kint borzadva vettem észre, hogy lelkem
megtörik az iszonyu börtön sötét falai közt,
a hol a napvilágtól is meg voltam fosztva.

Akkor éreztem, hogy mi az a magán-
börtön.

De nem adtam meg magam küzdelem nél-
kül sötét gondolataimnak. [Felejtöttem em-
lékemben a forradalom dicső napjait, átfűr-
késztém életem, ifjúságom, családi köröm
minden szebb emléket, hogy a sötét leha-
ngóságot, mely a hosszas magán-börtönben
vérem minden csepijét megmérgezte, eltávolí-
tam magamtól. Az örültől félttem.]

Az auditor kikeresett pokoli kintzásal
V. S.-t egy nálunk szolgálat porosz tisztet —
névét elfelejtettem — vezetett el naponként
börtönöm előtt. Ezekkel találkoztam rövid
delut

до Службы Народна.

MULATÓKERT.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására juttatni, hogy (Óvár) „Központi kávéházamat” a szomszéd-ságomban levő

„NAGY KOMLÓ-KERT”

helyiséggel kibővítettem és azt

folyó hó 16-án este 7 órakor
Csikái György jeles népzene-kara közreműködése mellett megnyitom.

A nagyérdemű közönség rendelkezésére áll:

TEKE-PÁLYA

(nappal és este használható.)

Naponként kapható villásreggeli, vacsora és hideg-étkek, kitűnő asztali és csemege bor, minden fajta savanyú ásványvizek. A felszolgálással csak férfi-személyzet foglalkozik. Sör palackokban és poharakban. Családok részére külön asztalok, naponként cigányzene. Eső ellen fedett helyiségről gondoskodva van.

Tisztelettel **Friedsam Gy. Vilmos**, bérlelő.

ELADÓ.

Kolozsvártt,

három utcának a szögletén levő több lakásból álló, évek óta jó forgalmu üzlet-helyiséggel bíró mészárszéknek alkalmas ház, faraktárnak is berendezhető tágas telekkel kedvező feltételek mellett eladó.

Czím megtudható a kiadó-hivatalban.

ÜZLET ÁTHELYEZÉS!

Van szerencsém igen tisztelt megrendelőimnek s a nagyérdemű közönségnek szíves tudomására juttatni, miszerint eddig Fötér 18. szám alatt több év óta fennálló

FÉRFI-SZABÓ ÜZLETEMET

ugyanasak

Fötér 3-ik szám alá helyeztem át.

S hogy ezen most teljesen újból felszerelt üzletemet a legkitűnőbb bel- és kül forrásokból személyesen beszerzett legdivatosabb Honi-, Angol és Francia kelmékkel látam el.

A szíves pártfogásért esedezve alázatos szolgálja

Kolozsvártt, ápril hó. **KOTTAI JÁNOS**,
400. (10-20) férfi-szabó.

Eladó

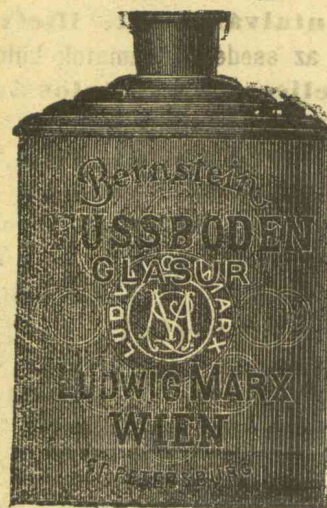
egy nagy telek

a Torna-Vivoda mellett.

Van rajta **egy 7 szobás ur lakás, istálló, szin és szép gyümölcsös kert.**

Értekezhetni: **Benczédi Gergelyné**, Tivoli-utca 9. szám alatt. 248. (3-5)

Legjobb padlófesték a világon

MARX LAJOS-féle GAADENI BOROSTYÁNKÓ PADLÓ MÁZFESTÉK,

melylyel mindenki a padlóját gyorsan, tetszés szerinti színre, tükörfényesre befestheti és a mi fő dolog: nem kerül sokba.

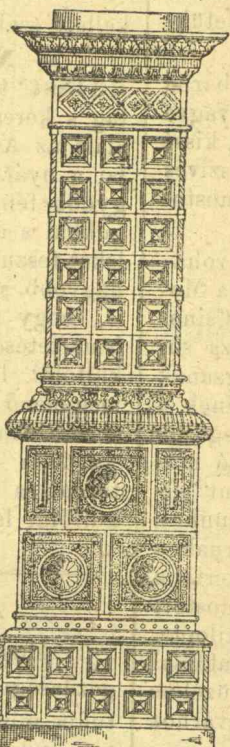
A használati utasítás igen egyszerű és minden bádagon olvasható.

FÖRÁKTAR: 355. (13-20)

GERGELY FERENCZ-nél
KOLOZSVÁRTT.

Brassói cserép-kályha és agyagáru gyár.

SCHMIDT R. és TÁRSA Brassó.

Tudatjuk a nagyérd. közönséget, hogy KOLOZSVÁRTT

Régényi György

üveg- és porcellán kereskedőnél belhid-utczában

minta-raktárt nyitottunk

Cserépkályhák és Kandallókban.

Kályháink a legjobb, fűzmen'es anyagból, a legújabb és legizlésebb gazdagon díszített minták szerint készíttetnek, u. n. a legújabb falalmányok a fűtő technika után; — jó fűtésért jótállást vállalunk

Szükséglet esetén ajánljuk a nagyérd. közönségnek új vállalatunk szíves pártfogásába, s maradtunk teljes tisztelettel

SCHMIDT R. és TÁRSA BRASSÓ.

Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve

Raktár: **RÉGÉNYI GYÖRGY** üveg- és porcellán-kereskedő Kolozsvártt, belhidutera 4. sz. 426. (3-5)

BÉCS, 1890. ÁLLAMI ARANYÉREM.

ARANKAMENTES

LÓHER-MAG,

magkereskedői módon tisztítva:

rendkívül nagyszemű, 100 kilója 58 frt,
fentiből 5 kilós postacsomag . . . 3 frt,
4 kilo „Nonplusultra” csemege-sajt 3 frt.

Szétküldés utánvétellel.

Minták ingyen és bérmentve.

GRÓF TELEKI ARVÉD

brassói uradalmi intézősége

Alsófehér-megye, vasút Alvincz, posta és távírda
185. Szerdahely. (25-x)

Egy háttas ló,

vasderes, kancza, erdélyi faj, 8 éves,
160 cm. magos, csinos külsejű,

jól belovagolva és a csapat előtt biztos,

eladó.

Megtekinthető Külmagyar-utca 6. sz. a.,
Kolozsvártt. 505. (2-3)

ÚJ BANK- ÉS PÉNZVÁLTÓ-ÜZLET KOLOZSVÁRTT.

Van szerencsém a t. cz. közönség becses tudomására hozni, hogy **Kolozsvártt, fő-tér 13. sz. alatt** (Báró Wesselényi-házban)

FOLLY VICTOR

váltótörvényszékieleg bejegyzett cég alatt

bank- és pénzváltó-üzletet

nyitottam, a következő üzletkörrel:

Értékpapírok, arany- és ezüst pénznemek és külföldi bankjegyek vétele és eladása.
Kisorsolt értékpapírok és mindennemű kamatszelvevények beváltása.
Nyeremények leszámítolása és értékpapíroknak új szelvevényekkel való ellátása.
Utalványok kiállítása a külföldre bármely értékben.
Igervények elárusítása.

Midőn vállalatomat a t. cz. közönség szíves figyelmébe ajánlani bátorkodom, egyszerűs mind kijelentem, hogy e téren való hosszas működésem, továbbá úgy a kolozsvári, mint a felső pénzügyekkel fenntartott széles körű és előnyös összeköttetésem azon kellemes helyzetbe hoznak, hogy t. megbízóimnak mindenkor a legnagyobb előnyöket biztosíthatom. Értékpapírok és sorsjegyek kisorsolási utánnézését díjmentesen eszközölöm és készséggel szolgálok minden a banküzlet keretébe vágó felvilágosítással.

Kiváló tisztelettel **FOLLY VICTOR.**

Med. Univ.

Dr. RUDAS GERŐ

az összes gyógytudományok tudora, egészségügyi tanár, v. egyetemi tanársegéd, sebészeti műtő (Operator)

Specialista Fogorvos,

a jelenkor igényeinek megfelelő minden új technikai eszközzel felszerelt

fogorvosi műtermében

Kolozsvártt, Fötér, Rhédey-házban

(a „Nemzeti szálloda” átellenében)

a legjobb amerikai műfogak, egységek, valamint teljes fogsorok természetesen és művészes kivitelben készíttetnek; valamint a letört fogak koronái mű zománc-fogkoronákkal pótolhatók a szájból meglévő gyökerekbe erősítve.

Odvas fogak tartósan plombálatnak arany, platina, ezüst zománc és egyéb kitűnő tömőanyaggal.

Fogak a káros fogköttől szépen megtisztíttatnak. — Eltört műfogak kijavítása. — A szájüregben előforduló bármilyen betegségek a haladó tudomány alapján gyógyíttatnak a legjobban.

Fog- és foggyökérbűzások legjobb és legbiztosabb sikerrel eszközöltetnek, — kívánatra altatással (narcosissal) is.

Mindenkor méltányos díjak! 298. (11-x)

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

Van szerencsém tudatni, hogy a **Malom-utczában,**

Jeney Róza-féle

vendéglői berendezések,

ugymint: asztalok, tonet-székek, képek, tükrök, függönyök, lámpák, teljes konyhafelszerelések, kések, villák, tálcák és

teljes szoba-berendezések

üzletfelhagyás miatt — nyilvános árverésen

folyó hó 20. és 21-én reggeltől estig

szabad lézből, — a helyszínén, — a legtöbbet ígérőknek el fognak adatni.

Teljes tisztelettel

JENEY RÓZA.

WEISZ ADOLF

férfi-szabó üzlete KOLOZSVÁRTT.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséggel tudatni, hogy

szövet-raktáromat

a tavaszi időnyre a legdivatosabb és legújabb

angol-, francia-, hazai- és brünni gypaszövetekkel, a legfinomabb Peruvien-, Toszkin-, Kamgarn- és Cheviot-mintákból látam el és bátor-kodom a nagybecsült közönség figyelmét a műhelyemből kikerült izléses szabásu, elegáns és mérsékelt árú munkákra felhívni.

T. megrendelőim saját szöveget is ismert eleganciával és mérsékelt áron dolgozom fel.

Mély tisztelettel **Weisz Adolf**,

férfi-szabó üzlete

Kolozsvártt, Belmonostor- és Róza-utca szögletén.
268. (10-10)